

UZMANLARIN PISA VE TIMMS SINAVLARININ EĞİTİM POLİTİKA VE PROGRAMLARINA ETKİSİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

EXPERTS OPINIONS ON THE IMPACTS OF PISA AND TIMMS EXAMS ON EDUCATIONAL POLICIES AND CURRICULUMS

Eda GÜRLEN¹

Abdul Samet DEMİRKAYA²

Nuri DOĞAN³

Başvuru Tarihi: 01.08.2019

Yayına Kabul Tarihi: 18.10.2019

DOI: 10.21764/maeuefd.599615

(Araştırma Makalesi)

Özet: Araştırmanın amacı uzmanların PISA ve TIMMS sınavlarına, bu sınavların eğitim politikalarına ve öğretim programlarına etkisine ilişkin görüşlerini belirlemektir. Araştırma kapsamında PISA ve TIMMS sınavlarının içeriğine, sorularına, çeviri ve uygulama süreçlerine; ülkelerin sınavlardaki başarı durumları; sınav sonuçlarının eğitim sistemleri üzerinde baskı oluşturma durumları ve eğitim politika ve öğretim programlarını etkileme durumlarına ilişkin akademisyen ve uzmanların görüşleri alınmıştır. Ayrıca katılımcılardan sonuçlar doğrultusunda alınması gereken önlemlere ilişkin öneriler sunulması istenmiştir. Araştırmanın çalışma grubu PISA ve TIMMS sınavları üzerine araştırmaları olan beş akademisyen ile sınavların uygulama süreçlerinde görev alan beş uzman olmak üzere, toplam 10 kişiden oluşmaktadır. Araştırma verileri, araştırmacılar tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu ile elde edilmiştir. Görüşme formuyla elde edilen veriler içerik analizine tabi tutulmuştur. Araştırma sonucunda, akademisyen ve uzmanların sınavların içerik ve kapsamının öğretim programlarına uygun olduğu, sonuçların eğitim sistemlerine ışık tuttuğu fakat eğitim sistemlerinin başarı durumunu yargılamak için tek başına yeterli olmadığı ve sonuçların Türk eğitim sistemi üzerinde olumlu yönde bir baskı oluşturmadığı konusunda büyük oranda fikir birliğinde oldukları belirlenmiştir. Sınavların çeviri ve adaptasyon süreçlerine, sonuçlardan faydalanma, sınav sonuçları ile eğitim politikaları arasında ilişki kurma ve sınav sonuçlarının gelecek eğitim politikalarını etkileme durumuna ilişkin görüş ayrılıkları olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Sözcükler: *PISA, TIMMS, eğitim politikaları, öğretim programı*

Abstract: The purpose of the study is to determine the experts' opinions on PISA and TIMMS exams and their effect on educational policies and curriculums. In this research, opinions of academicians and experts are gathered on content, questions, translation and application processes of PISA and TIMMS exams, success or failure of countries in exams, impact of results on educational policies and curriculums, and whether the results cause pressure on educational systems.

The study group includes five academicians with prior experience on PISA and TIMMS exams, and five experts who took part in application of relevant exams. The research data were obtained by a semi-structured interview form developed by the researchers. The data were subjected to content analysis.

Academicians and experts mostly agreed that the content and comprehensiveness of the exam are suitable for the curriculum. The results shed light on the educational systems, but not enough to judge the success of the educational systems alone and did not create a positive pressure in Turkish educational system. Their opinions differed about the translation and adaptation processes, using the results, establishing relationships between the results and educational policies, and the status of exam results affecting future education policies.

Keywords: *PISA, TIMMS, educational policies, curriculum*

¹Doç. Dr., Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, edaerdem@hacettepe.edu.tr

ORCID ID: 0000-0002-1719-9840

²Arş. Gör. Dr., Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, sdemirkaya@mehmetakif.edu.tr

ORCID ID: 0000-0001-6704-3898

³Prof. Dr., Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, nurid@hacettepe.edu.tr

ORCID ID: 0000-0001-6274-2016

Giriş

Eğitim sistemlerinin başarı düzeylerini ortaya çıkararak karşılaştırma amacı taşıyan ve geniş ölçekte uygulanan az sayıda sınav bulunmaktadır. PISA ve TIMMS sınavları dünya çapında uygulanan ve kamuoyu tarafından en çok dikkate alınan sınavlar arasında yer almaktadır. PISA ve TIMMS sınavlarının hem öğrencilerin çeşitli konu alanlarındaki durumunu belirlemesi bakımından hem de ülkelerin sınavlardan elde ettiği puanları sıraya koyarak bir gösterge ortaya çıkarması bakımından önemi göz ardı edilemez. Bu önemine rağmen sınavlara katılan ülkelerin bu göstergeleri farklı şekillerde ele aldığı ve yorumladığı görülmektedir. Tienken (2016) PISA sonuçlarının Amerika Birleşik Devletleri'nde başarısızlık olarak görüldüğünü ve eğitim sistemi üzerinde baskı oluşturduğunu, bu sebeple öğretim programlarında düzenlemeye gidilmesinin sıklıkla gündeme getirildiğini belirtmektedir. Ababneh, Al-Tweissi ve Khattab (2016) TIMSS ve PISA sınavlarının öğretim programları ve öğretmen yetiştirme politikalarında değişikliklere yol açarak, Ürdün eğitim politikalarını etkilediğini ifade etmektedir. Simola (2005) ise Finlandiya'nın PISA başarısına yol açan öncelikli faktörün öğretmen yetiştirme sistemi olduğunu ifade etmektedir. Tan (2016) Shanghai'da eğitim reformu gerçekleştirirken PISA sonuçlarının diğer göstergeler ile birlikte kullanıldığını belirtmektedir. Baird, Johnson, Hopfenbeck, Isaacs, Sprague, Stobart ve Yu (2016) ise ülkelerin PISA sonuçlarına dayalı olarak eğitim politikalarında değişiklikler yaptığını fakat ideolojilerine dayalı olarak yapmak istedikleri değişiklikleri PISA sonuçlarına göre gerçekleştirdiklerini vurgulamaktadır. Sonuç olarak PISA ve TIMMS sınavlarının katılımcı ülkelerin eğitim sistemleri ve eğitim politikaları üzerinde etkisi olduğu açıkça görülmektedir.

Yukarıda verilen yurtdışında yürütülen araştırma ve ilgili alanyazın bağlamında, PISA ve TIMMS gibi geniş ölçekli sınavların sonuçlarının ülke eğitim politikalarına etkisinin ve sınav sonuçları ile ülke eğitim politikaları arasında neden-sonuç ilişkilerinin ortaya koyulduğu görülmektedir. Türkiye'de PISA ve TIMMS sınavlarına yönelik çok sayıda araştırmaya ulaşılmakla birlikte, ulaşılan araştırmaların genellikle ulusal ve uluslararası raporlar kapsamında paylaşılan verilerden yola çıkarak değişkenler arasındaki ilişkileri açıklamaya odaklanan nicel araştırmalar olduğu (Anagün, 2011; Gürsakal, 2012; Berberoğlu ve Kalender, 2015; İlgün Dibek, Yalçın ve Yavuz, 2016; Önder ve Gelbal, 2016; Aksu, Güzeller ve Eser 2017) belirlenmiştir. Bununla birlikte, PISA 2015'e katılan öğrencilerin deneyimleri ve PISA sınavına ilişkin görüşlerinin (Dikmen, Şimşek ve Tuncer, 2018) ve ortaöğretim

öğretmenlerinin PISA sınavlarına ilişkin bilgilerini belirlemek amacıyla görüşlerinin alındığı iki farklı araştırmaya ulaşılmıştır. PISA ve TIMMS sonuçlarının eğitim politikaları ve öğretim programlarına etkisine yönelik alanda çalışan akademisyen ve uzmanların görüşlerine başvurulmadığı söylenebilir. Bu bağlamda bu araştırmanın amacı akademisyenlerin ve uzmanların PISA ve TIMMS sınavlarına ve bu iki geniş ölçekli sınavın eğitim politikalarını ve öğretim programlarını nasıl etkilediğine ilişkin görüşlerini belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda;

1) PISA ve TIMMS sınavlarının içeriğine, sınavlarda yer alan sorulara, soruların çeviri ve sınavların uygulama süreçlerine ilişkin akademisyen ve uzmanların görüşlerini ortaya çıkarmak;

2) Sınavlara katılan ülkelerin sınavlardaki başarı ve başarısızlık durumlarına, sonuçların eğitim sistemleri üzerinde baskı oluşturma durumuna, sonuçlara bakarak eğitim sistemleri hakkında yargıya varmanın doğruluk düzeyine ve sınav sonuçlarının eğitim politika ve öğretim programlarına etki durumuna ilişkin akademisyen ve uzmanların görüşlerine ulaşmak;

3) Sınavlarda elde edilen sonuçlar doğrultusunda Türk eğitim sisteminin geliştirilmesine yönelik alınması gereken önlemlere ilişkin akademisyen ve uzmanların önerilerini belirlemek amaçlanmıştır.

Araştırma kapsamında PISA ve TIMMS sınavlarına ilişkin derinlemesine bilgi sahibi olan akademisyen ve uzmanların görüşlerinin alanyazını zenginleştireceği, farklı deneyim ve bakış açısına sahip ilgili paydaşların görüşlerinin karşılaştırılmasının, derinlemesine bilgiler sunacağı, Türkiye’de yürütülen ve yürütülecek nicel araştırmaların bulgularını açıklamaya yönelik deliller sunacağı ve yeni araştırmalara ışık tutacağı umulmaktadır.

Yöntem

PISA ve TIMMS sınavlarına ve bu sınavların eğitim politikalarına ve öğretim programlarına etkisine ilişkin akademisyenlerin ve uzmanların görüşlerinin belirlenmesi amacıyla yürütülen bu araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden, olgubilim deseni kullanılmıştır. Olgubilim deseni, farkında olunan ama derinlemesine ve ayrıntılı bir anlayışa sahip olunmayan olgulara odaklanmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Bu bağlamda araştırma kapsamında akademisyen ve uzmanların PISA ve TIMMS sınavlarına ve bu sınavların eğitim politikaları

ile öğretim programlarına etkisine ilişkin algılarını ve bunlara yükledikleri anlamları ortaya çıkarmak amaçlanmaktadır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunun belirlenmesinde amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunda yer alan katılımcılardan, akademisyenlerin PISA ve TIMMS sınavlarına yönelik en az bir araştırma yürütmüş olması, uzmanların ise PISA ve TIMMS sınavlarının uygulama süreçlerinde görev almış olması ölçüt olarak belirlenmiştir. Bu doğrultuda araştırmanın çalışma grubu PISA ve TIMMS sınavları üzerine araştırmaları olan beş akademisyen ile sınavların uygulama süreçlerinde görev almış olan beş uzman olmak üzere, toplam 10 kişiden oluşmaktadır. Akademisyen ve uzmanların tümü araştırmaya gönüllü katılmışlardır. Araştırmanın çalışma grubunu oluşturan akademisyen ve uzmanlara ilişkin demografik bilgiler Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1

Katılımcıların Demografik Değişkenlerine İlişkin Bilgiler

Değişken		n (Akademisyen)	n (Uzman)
Cinsiyet	Erkek	3	4
	Kadın	2	1
Unvan	Profesör Doktor	4	
	Doçent. Doktor	1	
	Uzman		5

Araştırmanın çalışma grubunu oluşturan akademisyenlerin üçü erkek ikisi kadın, uzmanların dördü erkek biri kadındır. Çalışma grubunda yer alan katılımcıların unvanları incelendiğinde dördünün profesör doktor, birinin doçent doktor, beşinin ise uzman olarak görev yaptığı görülmektedir.

Verilerin Toplanması

Araştırma verileri araştırmacılar tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak elde edilmiştir. Görüşme formunun kapsam geçerliğinin sağlanması amacıyla, eğitim programları ve öğretim alanında üç öğretim elemanı; eğitimde ölçme ve değerlendirme alanında üç öğretim elemanı olmak üzere toplam altı öğretim elemanının görüşüne başvurulmuştur. Uzmanların görüşleri doğrultusunda sorular üzerinde gerekli düzenlemeler

yapılarak, görüşme formu son halini almıştır. Görüşme formunda yer alan sorular bulgular verilirken açıklanmıştır.

Araştırma verileri 2017 Temmuz ve Eylül ayları arasında toplanmıştır. Görüşmeler uzmanların talep ettikleri yer, zaman ve ortamda gerçekleştirilmiştir. Araştırma verileri bireysel görüşmeler yolu ile elde edilmiş ve görüşmeler 20 ile 40 dakika arasında gerçekleşmiştir.

Verilerin Analizi

Verilerin transfer edilebilirliğini artırmak amacıyla görüşmeler ses kayıt cihazı ile kaydedilmiş, ses kayıtları da bilgisayar ortamına aktarılmış ve yazılı doküman haline dönüştürülmüştür. Araştırma verilerinin anonimliğini sağlamak amacıyla akademisyenler “A1, A2, A3, A4, A5” şeklinde, uzmanlar ise “U1, U2, U3, U4, U5” kısaltmalar kullanılarak isimlendirilmiştir. Araştırma kapsamında elde edilen verilerin içerik analizi yapılmıştır. Araştırmacılar verileri bireysel olarak analiz ederek ortak kodlar elde etmiş; bu kodları da belirli temalar altında gruplamıştır. Bu işlemlerin ardından bireysel olarak gerçekleştirilen analiz sonuçları karşılaştırılarak, kodlar ve temalar üzerinde uzlaşma yoluna gidilmiştir. Bununla birlikte, araştırma kapsamında akademisyen ve uzmanların doğrudan görüşlerine ilgili temalar altında yer verilmiştir.

Bulgular ve Yorum

PISA ve TIMMS sınavlarının içerik ve kapsamına ilişkin akademisyen ve uzmanların görüşleri incelendiğinde, iki akademisyen ve üç uzmanın PISA ve TIMMS sınavlarının kapsam ve içerik açısından Türkiye’de uygulanan öğretim programlarına uygun olduğunu belirttiği, üç akademisyen ve iki uzmanın ise sınavların kapsam ve içeriğinin öğretim programlarına kısmen uygun olduğunu ifade ettiği belirlenmiştir. Sınavların kapsam ve içeriği öğretim programlarına uygun değildir diyen akademisyen ya da uzman bulunmamaktadır. Akademisyen ve uzmanların PISA ve TIMMS sınavlarının içerik ve kapsamına ilişkin görüşlerinden bazıları aşağıda yer almaktadır.

“Bence içeriğin belirlenmesi noktasında bir sıkıntı yok. Zaten şeffaf bir şekilde bu işi yürüttüklerini düşünüyorum. TIMMS’te ülkelerden müfredat bilgilerini alıyorlar. Onların ortak noktasını azami şekilde ortaya koyabilecek şekilde bir sınav hazırlıyorlar. PISA’da da zaten günlük hayattaki problem çözüme becerilerini ölçmeye yönelik. Dolayısıyla şu zaman zaman duyuyoruz işte müfredatımız uygun değil, bizim başarısızlığımızın sebeplerinden birisi de o deniliyor. Bu esasında tam olarak gerçeği yansıtmıyor.” A3

“TIMMS’ten başlayayım ben daha tecrübeli olduğum için. Nihayetinde 70 ülkeyi bir araya getirmeye çalışıyorlar ve çok da kolay bir iş değil. Sorulacak olan soruların konuları budur diye belirlenmeden önce, ülkelere kazanımları gönderiyorlar. Ülkelerden bağımsız hareket edilmiyor aslında bu aşamada. Siz bu konu bende yok geribildirimini verebiliyorsunuz. PISA zaten konudan ziyade aslında öğrendikleri beceriye dönüşüyor mu, dönüşmüyor mu irdeleyen bir sınav. Ama programlardan bağımsız asla bir soru yok.” U4

“PISA ölçme kapsamı olarak şöyle, günlük yaşam becerilerini ele aldığı, 15 yaşına gelen bir bireyin işte okulda öğrendiği bilgiyi günlük yaşamda kullanma durumunun ölçen bir kapsamı var, o kapsama uygun sorular yazdıklarını iddia ediyorlar. Bir de şöyle düşünün, siz günlük yaşamı ölçüyorsunuz. Avrupalı birinin günlük yaşamı, Asyalı birinin günlük yaşamı, Ortadoğulu birinin günlük yaşamı aynı mı olması gerekiyor. Bununla ilgili birkaç problemli nokta var. Fakat onlar diyorlar ki, bilgiyi kullanmayı ölçüyoruz biz, diyorlar. Dolayısıyla da kapsam geçerliğinin ben çok yüksek olduğunu düşünmüyorum. Fakat ölçtüğü alanın günlük yaşam becerileri olduğunu kabul ediyoruz, soruları onlarla ilgili.” U1

Akademisyen ve uzmanların PISA ve TIMMS sınavlarının içerik ve kapsamına ilişkin görüşlerinin yer aldığı alıntılardan yola çıkılarak sınavların içerik ve kapsamının öğretim programlarına uygun olduğu görüşünün hakim olduğu söylenebilir.

PISA ve TIMMS sınav sorularının yazım, çeviri ve adaptasyon süreçlerine ilişkin akademisyen ve uzmanların görüşleri incelendiğinde, bir akademisyen ve üç uzmanın yazım, çeviri ve adaptasyon süreçlerinin uygun şekilde ilerlediğini, iki akademisyen ve iki uzmanın sürecin kısmen uygun olduğunu, iki akademisyenin ise uygun olmadığını ifade ettiği görülmektedir. Akademisyen ve uzmanların PISA ve TIMMS sınav sorularının yazım, çeviri ve adaptasyon süreçlerine ilişkin görüşlerinden bazıları aşağıda yer almaktadır.

“Bunlar sonuçta uluslararası sınavlar olduğu için, yurtdışı merkezli hazırlanıyor aslında. Daha sonra ülkelerin kendi oluşturdukları komisyonlar, hazırlanmış soruları revize edip gözden geçiriyor. Ondan sonra itiraz edilen sorular oluyor. Ama benim duyularım daha ziyade o merkezin hazırladığı sorular çok da fazla bir değişiklik görmeden aslında kabul edilip uygulamaya konuluyor.” A2

“Çeviri konusu, had safhada sıkıntılı... Sadece çeviri değil, dil çevirisi değil, kültürel uyumluluk da gerekiyor. Geçmiş sınavlardaki soruları incelediğiniz zaman epey sıkıntılar var. Şöyle ki, kültüre özgü sıkıntılar var. Resim, kamyon resmi... Kamyon resmi, sağda şoför, akış solda... Yani bunu gördüğü zaman çocuk nasıl uyum sağlayacak bilmiyorum. Bir kaykay şekli var. Kaykayın bir parçası var, parçaya dayalı bir problem çözme var. Türkiye’deki sınava giren 4000-5000 çocuktan kaç tanesi kaykayı biliyor. Dolayısıyla kaykayın ne olduğunu bilmeyen bir insanın, kaykayla ilgili soruyu çözmesi mümkün değil. O yüzden çeviri yapıyor ama adaptasyon yapıldığını çok düşünmüyorum.” A5

“Çeviri yapılıyor. Ondan sonra bu çeviri sürecinde de tabii o soruların zorluk derecelerinde ne tür bir etki meydana geliyor. O çeviriden oluşan, muhtemelen farklılıklar da meydana geliyor olabilir diye düşünüyorum. Yani ben burada, bu ulusal katılımcıların o sorular üzerinde aslında daha fazla etkisinin olması gerektiğini düşünüyorum. Kültürel yanlılık türü ve dil yanlılığı türü şeyleri minimuma indirmek için.” A2

Akademisyenlerin PISA ve TIMMS sınav sorularının yazım, çeviri ve adaptasyon süreçlerine ilişkin yukarıda verilen görüşleri incelendiğinde, akademisyenlerin özellikle çeviri ve adaptasyon süreçlerinde sorunlar yaşandığını ifade ettikleri görülmektedir. Aşağıda ise PISA ve TIMMS sınav sorularının yazım, çeviri ve adaptasyon süreçlerinin uygun ya da kısmen uygun olduğuna yönelik görüş bildiren uzman ve akademisyen görüşleri yer almaktadır.

“Çeviriler yapıldıktan sonra, OECD’nin kendi Türkçe çevirmenleri zaten soruları kontrol ediyorlar. İki taraflı bir kontrol yapılmış oluyor. Ben o açıdan PISA’nın ya da TIMSS’in sorularının çok ülke kültürüne aykırı olduğunu düşünmüyorum. Zaman zaman bu iddia ediliyor ama o konuda benim kanaatim çevirilerin Türkçe ‘ye uygun olduğu...” U1

“Genelde sorular, uluslararası merkezin belirli soru ekipleri tarafından hazırlanıyor, ülkelere gönderiliyor ve ülkelerin görüşleri alınıyor. Tabi ki her ülke için %100 mutabakat ya da her soru için %100 mutabakat sağlanıp da o sorular üzerinden gidilmiyor. Bazı sorular, bazı ülkelere uymayabiliyor. Ama o konularda da, çeviri kısmında adaptasyonlar işe giriyor. Sadece İngilizce ‘den çeviri yapılıyor. Birebir çeviri yapılıp, başka bir şey yapılmıyor diye bir algı var. Uluslararası merkeze gidip gelen bir süreç var. Onlar da tekrardan kontrollerini yapıyorlar. Onun için sorular bakımından, çeviri ve adaptasyon kısmında ben sorun olduğunu düşünmüyorum. Bu bütün ülkeler için aynı.” U2

“Çeviriler İngilizce taraflarından yapılıyor. Daha sonra çevrilen sorular alan uzmanlarına gösteriliyor. Alan uzmanlarıyla birlikte yine ölçmeciler soruları gözden geçirerek, hem dil açısından, hem ölçme açısından bir standarda uygun hale getirilmeye çalışılıyor.” U5

“Onlar biraz bizim için kapalı kutu. Ama Milli Eğitim’de de bu işin başında duran arkadaşlar genelde Ölçme Değerlendirme işini bilen ve üniversitelerden destek alan hocalar. Çok net bilmemekle beraber orada da uygun düzeltmeler yapma şansları vardır diye düşünüyorum.” A4

“Dışarıdan çok olumlu düşünülüyor olabilir. İsterseniz çok kısaca süreçten bahsedeyim. Yeni geliştirilen maddeler ilgili ülkelere gönderiliyor. İlgili ülkelerde onların çevirisi yapılıyor ve daha sonra tekrar karşı tarafa gönderiliyor. Orada Türkologlar çalışıyor ve çeviriler kontrol ediliyor ve size bazı önerilerle dönebiliyorlar. Kelime ya da cümle, hani onun yerine bu olabilir mi gibi. Bu çeviriler birkaç kez karşılıklı gelip gittikten sonra son karar veriliyor. Hani olabilecek en iyi şey, kendi tecrübelerimden de edindiğim, İngilizceyi bilen, oldukça iyi kullanan, çeviri konusunda tecrübeli, ilgili alan uzmanlarının çalışması. Matematikçi, bu özelliklere sahip bir matematikçi, Fen sorularını da yine bu özelliklere sahip bir fen uzmanının çevirmesi daha uygun olur. Hani birebir İngilizce çevirisi, İngilizcecinin yaptığı çeviri yerini bulmuyor.” U4

“Ekipte İngilizce öğretmeni ve alan öğretmenleri birlikte çalışıyor. Belki bizde böyle bir sıkıntı olabilir. Yani okuma becerileri sorularını çeviren Türkçe öğretmenlerimiz değil, İngilizce öğretmenlerimiz çeviriyor. Yani orada mesela, çok iyi derecede İngilizce bilen alan uzmanı yok, öyle sıkıntılarımız var. Yani bir Türkçe alancı, İngilizce bilerek çeviri yapmıyor. Bir İngilizce öğretmeni, bir Türkçe öğretmeni birlikte çeviri yapıyorlar.” U1

Yukarıda verilen görüşler kapsamında uzmanların çeviri ve adaptasyon süreçlerinin uygun ya da büyük oranda uygun olduğunu ifade ettikleri görülmektedir. Bir akademisyenin de bu bağlamda Milli Eğitim Bakanlığı’nın ilgili birimlerinin gerekli düzenlemeleri yapacak olanaklara ve beceriye sahip olduğunu ifade ettiği görülmektedir. İki uzmanın ise çeviri

süreçlerinde iyi düzeyde İngilizce bilen konu alanı uzmanı eksikliği yaşanması sebebi ile çeviri süreçlerinin İngilizce ve alan öğretmenleri tarafından birlikte yürütüldüğünü, iyi düzeyde İngilizce bilen alan uzmanları bulursa, çeviri süreçlerinin daha sağlıklı ilerleyeceğini ifade ettikleri görülmektedir. PISA ve TIMMS sınavlarının uygulama süreçlerine ilişkin akademisyen ve uzmanların görüşleri Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2

PISA ve TIMMS sınavlarının uygulama süreçlerine ilişkin akademisyen ve uzman görüşleri

Kodlar	Akademisyen	Uzman
Planlama bakımından uygun	0	3
Örneklem bakımından uygun	1	1
Bilgisayar ortamında yapılmasının dezavantajları var	1	2
Bilgisayar ortamında yapılmasının avantajları var	1	1
Deneme uygulaması olması niteliğini artırmakta	2	2
Eşitleme yapılması niteliğini artırmakta	2	0

Akademisyen ve uzmanların PISA ve TIMMS sınavlarının uygulama süreçlerine ilişkin görüşleri incelendiğinde, akademisyen ve uzmanların uygulama sürecinin farklı olumlu ya da olumsuz gördükleri yönlerine değindikleri görülmektedir. Üç uzmanın PISA ve TIMMS sınavlarının planlama bakımından uygun olduğunu, bir uzman ve bir akademisyenin sınavların örnekleme bakımından uygun olduğunu ifade ettiği görülmektedir. İki uzman sınavların bilgisayar ortamında yapılmasının dezavantajları olduğunu, bir akademisyen ve bir uzmanın ise sınavların bilgisayar ortamında yapılmasının avantajlarının da bulunduğunu belirttiği görülmektedir. İki akademisyenin ve iki uzmanın PISA ve TIMMS sınavlarının deneme uygulamasının olmasının sınavların niteliğini artırdığını ifade ettiği, sınavlarda eşitleme yapılmasının niteliği artırdığının iki akademisyen tarafından gündeme getirildiği görülmektedir. Akademisyen ve uzmanların PISA ve TIMMS sınavlarının uygulama süreçlerine ilişkin görüşlerinden bazıları aşağıda yer almaktadır.

“Uygulama sürecinde, çok düzenli bir takvimleri, kılavuzları var. Yani kurallar aslında belli. Bu kurallara uygun olarak yapmanız gerekiyor. Yönergeyi yerine getirince de bir aksaklık yaşanmıyor. Uygulamada ülkelerin de az çok kendi serbest yetkileri var. Serbest olmadıkları noktalar ne, işte soruları değiştiremiyorsunuz, öğrencileri değiştiremiyorsunuz, ondan sonra hangi öğrencilerin hangi soruyla muhatap olacağı önceden belli onları değiştiremiyorsunuz. Takvim. Nisan’da değil, 15 Nisan – 15 Mayıs’ta da olabiliyor. Ancak o tip ufak tefek inisiyatifler var ülkelerin yaptığı.” U1

“Uygulama süreçlerinde önemli nokta grupların random seçimi, örneklemin belirlenmesidir. Zaten TÜİK’in kriterlerine göre belirleniyor, bir sorun olduğunu düşünmüyorum. Gayet iyi yürütüyorlar bence. Yani ciddi bir sorun olacağını zannetmiyorum çünkü bilimsel bir ekip yapıyor bunları. Yani gerekli ön demesini, soruların düzeltilmesini, kullanılmasını falan, ciddi bir ekip yaptığı için herhangi bir sorun olduğunu ben de düşünmüyorum.” A4

Akademisyen ve uzmanların PISA ve TIMMS sınavlarının uygulama süreçlerine ilişkin yukarıda verilen görüşleri incelendiğinde bir uzmanın uygulama süreçlerinin planlı bir şekilde ilerlediği fakat ülkelerin ihtiyaçlarına göre bazı esneklikler sağladığını ifade ettiği, bir akademisyenin ise örnekleme seçiminin doğru yapıldığına inandığını ifade ettiği görülmektedir. Aşağıda ise akademisyen ve uzmanların PISA ve TIMMS sınavlarının bilgisayar ortamında yapılmasına ilişkin görüşleri yer almaktadır.

“Bilgisayara geçmesinin dezavantajlarından bir tanesi kağıt kalemde olduğu gibi çocuklar üzerine yazıp çizemiyor belki. Bilgisayar okuryazarlığımız çok fazla gelişmiş olmadığı için bu sonuçlara etki etmiş olabilir diye düşünüyoruz. Biz bunu uygulama yaparken bizzat öğrencilerin bilgisayar başında yaşadığı deneyimlerden görebiliyoruz. Bilgisayardan yazı yazmak bazen zor gelebiliyor klavyede yazı yazmak, bilgisayarda okumak bazen zor gelebiliyor, odaklanmak özellikle zor gelebiliyor. Çünkü bizim çocuklarımız genelde dijital öğrenmeye geçsek bile, orada biraz daha ilerleyebilmek için, belli bir seviyeye gelmek için biraz daha zamana ihtiyacımız var. O nedenle de bilgisayarda yapılmasının özellikle biraz sonuçlara olumsuz etki ettiğini düşünüyorum ve öyle bir kanıdayız hep birlikte.” U2

“Bilgisayara erişim oldukça yaygın olmakla birlikte dünyada, dezavantajlı bölgeler olabilir bu konuda. O, oradaki çocuklar için de dezavantaj oluşturabilir. Olumsuz yönde bir yanlılık oluşturabilir.” A1

“Sistem bilgisayar üzerinden ilk defa 2012’de pilot, 2015’te esas uygulaması şeklinde yapıldı. 2012 pilot uygulaması, yazılı kağıt kalem uygulamasıyla birlikte yapıldı ki karşılaştırılsın de... Şimdi 2012 raporunda biz gördük ki, bilgisayar uygulamasında biraz daha düşük kaldı öğrencilerimiz. 2015’te de zaten bu uygulamanın neticesinde, tamamen bilgisayar ortamında yapılan sınavda da, önceki sınavlara göre puanlarımızda bir düşüş kaydedildi. Ama bu dünya genelinde olan bir şeydi, sadece Türkiye’de olan bir şey değildi. Tüm dünyada düştü ortalamalar. Açıkçası kağıt kalem sınavı bizim daha başarılı olduğumuz bir sınav gibi görülüyor. Ama bu bir süreçti. Yani önümüzdeki sınavda biz puanlarımızın artacağını düşünüyoruz. Çünkü artık bilgisayar ortamında sınav yaygınlaşıyor. Tüm dünya bu yönde ilerliyor. Bizim de artık ona ayak uydurmamız gerekiyor.” U3

“Bilgisayarın pek çok avantajından yararlanabiliriz. Kâğıt kalemle sormadığımız soruları, demo olabilir, ses olabilir, görüntü hareketliliği olabilir. Çocuğun da gene sesle cevap vermesine imkan sağlıyor bu veya ekrana dokunarak da çok kısa sürede tepki vermesini sağlıyor. Bu bakımlardan kâğıt kalemle yoklayamadığımız özellikleri yoklayabiliriz ama dediğim gibi bilgisayara aşına olmayan gruplar için bunlar dezavantaj oluşturacaktır.” A1

“O kadar büyük bir öğrenci grubuna kağıt kalem testinin yapılması, maddi anlamda bazı zorluklar getiriyor biliyorsunuz. Ülkeleri öyle bir yükten kurtarıyor tabi. Her bir öğrenci için kitapçığın basılması ciddi bir maddi boyut getiriyor, bunun lojistiği de aynı şekilde.” U4

Yukarıda verilen iki uzman ve bir akademisyenin görüşleri kapsamında, PISA ve TIMMS sınavlarının bilgisayar üzerinden yapılmasının bazı dezavantajları olduğu ve bu durumun dünya genelinde puanların düşmesine sebep olduğunu ifade ettikleri görülmektedir. Bir akademisyen ve bir uzmanın ise PISA ve TIMMS sınavlarının bilgisayar üzerinden yapılmasının bazı avantajları olduğunu ifade ettikleri görülmektedir. Aşağıda PISA ve TIMMS sınavlarında deneme uygulaması yapılmasına ilişkin görüşler yer almaktadır.

“Deneme uygulaması yapılıyor olması, PISA’nın çok güçlü bir yanı. Bizdeki pek çok sınavlardaki, PISA’dan öğrenciler açısından daha da yüksek öneme sahip olan sınavlarda maalesef bu deneme uygulaması yapılamıyor. Bu deneme uygulamasının sonuçlarına göre sorular revize ediliyor ve uygun nitelikte bulununlar, özellikle psikometrik açıdan bakılıyor, psikometrik açıdan sorunlu çıkan sorular tekrar içerik açısından inceleniyordur. Bu oldukça önemli, güçlü bir özelliği...” A1

“Pilot uygulama yapıyorlar. Sorularını deniyorlar. Ve pilot uygulama sonuçlarını değerlendirdikten sonra özellikle maddeler nasıl çalışmış, buna anketleri de dahil... Ve nihai uygulamaya öyle gidiyorlar. Ve tüm bu süreçlerini de, katılımcı olan ülkelerle birlikte yürütüyorlar.” U4

Yukarıda verilen akademisyen ve uzman görüşü kapsamında ise, deneme uygulaması yapılmasının PISA ve TIMMS sınavlarının önemli ve güçlü bir özelliği olduğunu ifade ettikleri görülmektedir. PISA ve TIMMS sınavlarına katılan ülkelerin başarı veya başarısızlık durumlarına ilişkin akademisyen ve uzmanların görüşleri Tablo 3’te yer almaktadır.

Tablo 3

PISA ve TIMMS sınavlarına katılan ülkelerin başarı/başarısızlık durumunu etkileyen faktörlere ilişkin akademisyen ve uzman görüşleri

Kodlar	Akademisyen	Uzman
Eğitime ayrılan bütçe	2	1
Sosyo-ekonomik düzey	2	1
Test alışkanlığı kazanma	1	0
Teknoloji-eğitim entegrasyonu	0	1
Sınavların bilgisayarda uygulanması	0	2

Akademisyen ve uzmanların PISA ve TIMMS sınavlarına katılan ülkelerin başarı/başarısızlık durumunu etkileyen faktörlere ilişkin görüşleri incelendiğinde, ülkelerin sosyo-ekonomik düzeyleri ve eğitime ayırdıkları bütçenin başarı/başarısızlık durumunu etkilediğine yönelik akademisyen ve uzman görüşlerinin yoğunlukla ifade edildiği göze çarpmaktadır. Teknoloji-eğitim entegrasyonu ve sınavların bilgisayar ortamında yapılmasının ülkelerin başarı/başarısızlık durumunu etkileyen faktörler olarak uzmanlar tarafından gündeme getirildiği görülmektedir. Bir akademisyenin ise test alışkanlığı kazanmış olmanın başarı/başarısızlık durumunu etkilediğini ifade ettiği görülmektedir. Akademisyen ve uzmanların PISA ve TIMMS sınavlarına katılan ülkelerin başarı/başarısızlık durumunu etkileyen faktörlere ilişkin görüşlerinden bazıları aşağıda yer almaktadır.

“Şimdi doğunun batıya karşı, PISA da bir başarısı söz konusu, özellikle doğu Asya ülkelerinin. Onların başarılı olması, programlarındaki gelişme çalışmalarına daha fazla kaynak ayırması, yine aynı şekilde Avrupa ülkelerinin, Amerika Birleşik Devletleri gibi gelişmiş ülkelerin eğitime daha fazla kaynak ayırması, PISA’da başarılı olmalarına bence etken yani. Yani siz ne kadar zenginseniz, eğitiminiz o kadar iyi demektir, tabi eğitime ayırıyorsanız kaynağınızı.” U3

“Başarılılar belli. Her yıl yine aynı ülkeler, özellikle uzak doğu kökenlilerin biraz daha başarısı yüksek. Bizim gibi üçüncü dünya ülkeleri de sonları paylaşıyor: OECD içerisinde, Meksika, Türkiye. Biliyorsunuz kapsam OECD'nin dışına çıktı. Doğu blok ülkelerinden bazıları, az gelişmiş ülkeler bizim arkamıza düştü. Eğitime ne kadar para, o kadar başarı artar. Biz eğitime verdiğimiz parayı, aslında eğitime değil, özlük haklarına veriyoruz. Bütçede en fazla ayrılan para Milli Savunmadan sonra. Ama eğitime gitmiyor, öğretmen maaşına ya da yatırımlara gidiyor ama eğitime doğrudan harcanan para çok fazla değil. Dolayısıyla ülkelerin başarısı da eğitime verdiği değerle doğrudan ilgili diye düşünüyorum.” A5

“Sonuçlarda sosyoekonomik düzey açısından özellikle yüksek olan ülkeler daha başarılı. Ekonomisi iyi olan ama demokrasiyle yönetilmeyen, baskı altındaki ülkeler de daha düşük olabilir gibi beklentimiz bu yönde. Bu yöndeki beklentileri doğrular nitelikte sonuçlar.” A1

“Baktığımızda genelde ilk sıraları aynı ülkelerin aşağı yukarı aldığını görüyoruz. İşte Singapur'du, efendim bazı Kuzey Avrupa ülkeleri, Kore gibi ülkelerin ön sıralarda olduğunu görüyoruz. Bu ilk sıraları alan ülkelere baktığımız zaman, eğitime gerçekten önem veriyorlar, Politikaların sürekli bilimsel verilere dayalı olarak revize edilmesi, güncellenmesi, işte milli gelirden ayrılan bütçenin yüksek olması gibi, bir sürü faktör doğuruyor aslında bu sonucu. Başarısız ülkelere de baktığımızda mesela, yine eğitime yeterince önem vermeyen ülkeler olduğunu görüyoruz. Ben şaşırtıcı bulmuyorum, kendi sıramız da dahil olmak üzere.” A2

Yukarıda verilen akademisyen ve uzman görüşleri kapsamında sosyo-ekonomik düzeyin ve eğitime ayrılan bütçenin ülkelerin PISA ve TIMMS sınavlarındaki başarı/başarısızlık durumlarını etkilediğinin ifade edildiği görülmektedir. Bir akademisyen Türkiye’de eğitime ayrılan bütçenin eğitimin geliştirilmesinden ziyade, özlük haklarına yönelik kullanıldığını ve eğitime ayrılan kaynağın gerçekte yetersiz olduğunu ifade ettiği görülmektedir. Aşağıda ise uzmanların sınavların bilgisayar ortamında yapılmasına ilişkin görüşleri yer almaktadır.

“Bütün döngülere baktığımızda, hem PISA’da hem TIMMS’te ilk beş sıradaki ülkeler, ilk 5 sıraya bakarsanız, Asya’daki ülkeler. İşte Singapur, Çin, Şangay, Japonya, Kore... Kuzey Avrupa ülkeleri daha sonra geliyor. Ama Ortadoğu, Afrika ve Balkanlar son sıralarda yer alıyor. Bu sıra genel olarak pek değişmiyor, tüm döngü sonuçlarına baktığımızda, her iki sınavda da. Bu tabii neyle ilgili olabilir diye düşünülürken, Asya ülkelerinin teknolojiyi ve eğitimi çok iyi birbirine entegre etmiş olduğu konuşuluyor, özellikle Singapur örneği incelendiğinde öyle görünüyor.” U4

“2015’teki sonucu ilk öğrendiğimiz zaman, bir anda bu düşüşün sebebini gerçekten merak etmiştik. 2003’ten 2012’ye kadar artan bir performans var, bir başarı var, sonra üç yılda bir düşüş var. Yani bu gerçek durumu yansıtmıyor aslında, gerçek durumu bu şekilde olmaz, imkansız bir durum. Yani ya yavaş yavaş azalır ya da yine yavaş yavaş çıkmaya devam eder. Bu diğer ülkeler de baktığımızda, özellikle 2012 ve 2015’e baktığımız zaman ani düşüşlerin bazı diğer ülkelerde de olabildiğini görebiliyoruz. Polonya’da olsun, Japonya’da olsun, Güney Kore’de olsun. Bunda da özellikle bilgisayar okuryazarlığının bir etkisi olabilir. Fen alanında simülasyonlu sorular sorulmaya başlandı özellikle bilgisayar tabanlı uygulamaya geçildiğinden dolayı. Bundan kaynaklanmış olabileceğini düşünüyorum.” U2

Yukarıda verilen uzman görüşleri incelendiğinde, teknoloji eğitim entegrasyonunu gerçekleştiren ülkelerin PISA ve TIMMS sınavlarında daha başarılı olduğu, PISA 2015 sınavının bilgisayar ortamında yapılmasının Türkiye dahil birçok ülkenin puanlarının

düşmesine sebep olduğunun ifade edildiği görülmektedir. Aşağıda bir akademisyenin test alışkanlığı kazanmanın sınav başarısındaki etkisine ilişkin görüşü yer almaktadır.

“Diğer ülkeleri sorduğunuz zaman hani ben bizim ülkemizin de başarısında tabi söz ederek de başlayayım. Bizim ülkemizin başarısı, parlak değil, kötü olduğunu söyleyebiliriz. Her ülkenin başarısı yıldan yıla artıyor. Bu test alışkanlıklarıyla alakalı, ülkelerin bu test süreçlerine daha fazla alaka göstermesiyle, öğrencilerin soru tiplerine, kapsama daha fazla yakınlık göstermesiyle birlikte her ülkenin başarısının arttığını görüyoruz genel bağlamda, yıllar arasında. Ama burada temel sıkıntı şu, bazı ülkelerin ivmelerinin diğer ülkelere göre daha yüksek olduğunu görüyoruz. Bizim de sıkıntımız bu. Bizde de başarıda artış görülse bile ölçek ortalama başarı puanında, bizim ivmemiz bizim rakip olarak kabul ettiğimiz ya da bizimle beraber bölgemizde coğrafi olarak ya da hedef olarak tuttuğumuz ülkelerle kıyaslarsak ivmemiz bunlara göre daha düşük. Bu da ne anlama geliyor, uzun dönemde bizim eğitim açığımızın, diğer ülkelerle aramızdaki açığın artacağı anlamına geliyor. Burada biz ölçek puanlarıyla kendimizi avutmamalıyız, aynı zamanda göreceli olarak diğer ülkeler arasında da nerede yer aldığımızı iyi değerlendirmeliyiz.” A3

Yukarıda verilen görüşü kapsamında akademisyenin, test alışkanlıklarının ülkelerin başarı durumunu etkilediğini ifade ettiği, Türkiye'nin puanlarında bu sebeple artış olduğunu, ancak Türkiye'nin başarı düzeyindeki artış ivmesinin yeterli düzeyde olmadığını ve bu durumun diğer ülkeler ile Türkiye arasındaki eğitim açığının artmasına sebep olacağını ifade ettiği görülmektedir.

Akademisyen ve uzmanların PISA ve TIMMS sınav sonuçlarından yola çıkılarak eğitim sistemlerinin başarı ya da başarısızlık durumuna yönelik yargıya varılmasına ve ülkelerin kıyaslanmasına ilişkin görüşleri incelendiğinde, üç akademisyenin bu durumun uygun olduğuna, iki akademisyen ve üç uzmanın bu durumun kısmen uygun olduğuna, iki uzmanın ise bu durumun uygun olmadığına yönelik görüş belirttiği belirlenmiştir. Akademisyen ve uzmanların PISA ve TIMMS sınav sonuçlarından yola çıkılarak eğitim sistemlerinin başarı durumuna yönelik yargıya varılmasına ve ülkelerin kıyaslanmasına ilişkin görüşlerinden bazıları aşağıda yer almaktadır.

“Gerçek. Yani bir tane sınavda çıkıyorsa bir şey diyemezsin, iki tane sınavda çıkıyorsa bir şey diyemezsin, üç tane sınavda aynı çıkıyorsa, dört sınavda aynı şey çıkıyorsa, bu artık gerçeği yansıtıyor. Yargı değil ki, artık olgusal olmuş, yargısallığı kalmamış. Çünkü bütün sınavlar hemen hemen aynı, Finlandiya birinci oluyor, dördüncü oluyor, çok fark etmiyor. Uzak doğudaki gelişmiş ülkeler ya da cumhuriyetler, küçük gruplar var, 1, 2, ,3, 4. oluyor. Dolayısıyla orada diyecek bir şey yok, o algı değil, yargı değil, o gerçek bir durum artık.” A5

“Yani bu geçmişte de oldu, en başarılı ülkelere ziyaretler gerçekleştirdi Milli Eğitim Bakanlığı bu işleri nasıl yapıyorlar diye. Yani başarılı olanlara bakmak lazım, örnek almak lazım... Baktığımız zaman da başarılı olan ülkelere, genelde öğretmenlere çok fazla değer veriyorlar, öğretmenlerin esneklikleri biraz daha fazla, müfredatlarına baktığımız zaman, ders sayılarına baktığımız zaman daha fazla gibi, bu ortak noktalar neticesinde zaten bu ülkeler başarılı hale geliyor. Ben yadırgamıyorum yapılan yorumları.” A3

“Yani bu tek gösterge olamaz açıkçası. Tek gösterge olamaz, ama bizim ne yapmamız gerektiği hakkında bakacağımız delillerden bir tanesidir. Yani bu ancak bizim kendi eğitim sorunlarımızı çözmede, bakacağımız bir sürü doneden bir tanesi olabilir. Ama tek başına buna bakarak, başarılı başarısız diyemeyiz. Başka şeylere de bakmak lazım. Onların sonuçlarına kendi gerçekliklerimizle, kültürel, ulusal gerçekliklerimizle birlikte bakıp, onun sonucuna entegre etmemiz lazım.” A2

“Yanlış değil, tabi ki %100 doğru olmaz. Ama olay şu, çok temel bazı şeyleri öğretilmediğinizi insanlar size kanıtıyor. Onlar sizin öğrettiğinizin %1'i olabilir ama o bir savunma veya kaçış yolu değil. Bence ciddiye alınmalı bu sonuçlar.” A4

Görüşleri yukarıda verilen akademisyenlerin, PISA ve TIMMS sonuçlarının ülkelerin eğitim sistemlerinin başarı durumunu yansıttığını ya da başarı durumuna ilişkin göstergeler sunduğunu, bu sebeple sonuçlara dayalı olarak ülkenin eğitimde başarı durumuna yönelik yorumlar yapılabileceğini ifade ettikleri, sonuçları göz önünde bulundurarak ülke ve ülke dışında gerekli analizlerin yapılmasını önerdikleri görülmektedir. Aşağıda ise aksi yönde görüş belirten uzmanların konuya ilişkin görüşleri yer almaktadır.

“Yani şimdi bir Finlandiya var mesela. Finlandiya şöyle, Finlandiya böyle... Finlandiya'nın nüfus yapısı, coğrafi yapısı, ekonomik yapısı bambaşka bir şey... Bir Singapur... Singapur kişi başına milli geliri dünyanın en yüksek ülkelerinden birisi... Ya Kuveyt'te milli geliri çok yüksek ama sonuçlar öyle çıkmıyor. Demek ki milli gelirler, öğrenci sayıları, yani bir sürü sebep var. Türkiye'ye bakıyorsunuz mesela, Türkiye 8. Sınıf Fen'de ya da Matematikte İtalya'yla aynı düzeyde, bir başka derste yine Fransa ile aynı düzeyde. Ama PISA'da Fransa ile Türkiye arasında dağlar kadar fark var. Dolayısıyla PISA'nın sonucuna bakarak Türk eğitim sistemi çok kötü demek çok ciddi bir aldatmaca olur. Ya da PISA'nın sonucuna bakarak bir ülkenin eğitim sisteminin çok iyi olduğunu söylemek de aldatmaca olur. Bu açıdan baktığımızda, dünyanın en güçlü ülkelerinin çok yüksek puanlar almadığını da görebiliyorsunuz. Mesela 2015, 2012 Japonya sonuçlarına bakın, çok ciddi bir düşme var. Norveç dünyanın en zengin ülkesi, dört döngüdür, Norveç PISA sonuçları düşme eğiliminde. Oysa Norveç'te toplam 1000000 öğrenci var. Demek ki az öğrenci olması puanı yükseltmiyor. Zengin olmak da puanı yükseltmiyor.” U1

“Karşılaştırma yapmak çok yanlış bir şey olur. Çünkü dediğim gibi doğu kültürü çok farklı, batı kültürü çok farklı... Şöyle bir şey, Güney Kore özellikle 2012 yılında ya da 2015 yılında olsun ilk 5'e giren ülkelerden bir tanesi. Amerika'ya baktığımız zaman ise Amerika'da ortalarda aslında. OECD ortalamasının üstünde ama yaklaşık 15. 20. sıralarda yer alan bir ülke. Şimdi Güney Kore'nin eğitiminin Amerika'dan daha iyi olduğunu söylemek, iddia etmek çok mantıksız bir şey... Bir makale okumuştum. Güney Kore aslında ezberci eğitime dayalı bir anlayışla eğitim sistemini sürdürüyor. Bunun yetersiz olduğunu, bunun artık çağın dışında kaldığını söyleyerek aslında Amerika'daki eğitim sistemini araştırıp, oradaki bazı şeyleri kendi ülkelerine getirmeyi düşünüyor oradaki eğitimciler. Benzer şekilde Amerika'da Güney Kore'deki bu başarıdan dolayı, Güney Kore'deki eğitim sistemini araştırarak, eğitimde ne gibi değişiklikler yaparak bu başarıyı sağlıyorlar, ne gibi oradaki uygulamaları ülkemize getirebiliriz diye araştırmalar yapıyorlarmış. Şimdi baktığımız zaman, sadece PISA sonucuna bakarsak aslında Amerika daha başarısız, Güney Kore daha başarılı. Ama ikisine baktığımız zaman ikisi de sanki eğitim sistemleri çok iyi değil de, birbirlerinden bir şey almak gerekiyor gibi hissediyorlar. Bu nedenle de oradaki başarı ve başarısızlık durumunu, sadece sınav sonucuna bağlı değerlendirmek çok yanlış bir şey olur. Yani bu tümevarım şeklinde olmaz.

Yani tüm resmi göz önünde bulundurmak için, farklı etkenleri de göz önünde bulundurmak lazım.” U2

“Her ülkenin sosyal yapısı farklı, ihtiyaçları farklı, hatta başarı durumu yaşadığı coğrafyayla bile ilişkili olabilir. O nedenle işte PISA’da birinci olmuş ülkeyle, 40. olmuş ülkeyi karşılaştırmak ya da burada 40. olduk biz başarısızız demek bana çok doğru gelmiyor. Kıyaslama çok doğru gelmiyor. Sadece şunun bir göstergesi olabilir. Hani 40., 45., 50. sıradaysanız evet bir problem vardır, bazı problemler vardır. Onları araştırıp çözüm getirmeye çalışmak gerekir ama kıyaslamak doğru bir şey değil.” U4

Görüşleri yukarıda verilen uzmanların, PISA ve TIMMS sonuçlarını diğer göstergeler olmaksızın ülkelerin eğitim sistemlerinin başarı durumuna ilişkin yargıya varmak amacıyla kullanmanın ve sıralamaya dayalı olarak ülkeleri kıyaslamamanın yanlış olduğunu ifade ettikleri görülmektedir. Akademisyen ve uzmanların PISA ve TIMMS sınav sonuçlarının eğitim sistemlerinin üzerinde baskı oluşturma durumuna ilişkin görüşleri Tablo 4’te yer almaktadır.

Tablo 4

PISA ve TIMMS sınav sonuçlarının eğitim sistemleri üzerinde baskı oluşturma durumuna ilişkin akademisyen ve uzman görüşleri

Kodlar	Akademisyen	Uzman
Diğer ülkelerde baskı oluşturuyor	4	5
Diğer ülkelerde kısmen baskı oluşturuyor	1	0
Diğer ülkelerde baskı oluşturmuyor	0	0
Türkiye’de baskı oluşturuyor	1	2
Türkiye’de kısmen baskı oluşturuyor	2	1
Türkiye’de baskı oluşturmuyor	2	2

Akademisyen ve uzmanların PISA ve TIMMS sınav sonuçlarının eğitim sistemlerinin üzerinde baskı oluşturma durumuna ilişkin görüşleri incelendiğinde, akademisyen ve uzmanların neredeyse tamamının PISA ve TIMMS sonuçlarının diğer ülkelerin eğitim sistemleri üzerinde baskı oluşturduğunu ifade ettiği görülmektedir. Akademisyen ve uzmanların sonuçların Türkiye’de baskı oluşturma durumuna ilişkin farklı düşüncelere sahip olduğu tablo 4’te görülmektedir. Akademisyen ve uzmanların PISA ve TIMMS sınav sonuçlarının eğitim sistemlerinin üzerinde baskı oluşturma durumuna ilişkin görüşlerinden bazıları aşağıda yer almaktadır.

“PISA’nın böyle bir amacı var. Onda hemfikiriz. TIMSS’te de aynı şey var. TIMSS şimdi 2019’un değerlendirme çerçevesini yayınlamış. Şunları, şunları, şunları soracağım diyor. Diyorsunuz ki bu programlar bizde yok. Çıkartmıyor programları. Bunları soracağım diyor. Şimdi ne yapacaksınız siz. Ya göz ardı edeceksiniz. Ya da programlarınızı ona göre değiştirmek zorunda kalıyorsunuz. Peki, burada neye gidiyor, kendi istedikleri programı bütün dünyaya kabul ettiriyorlar. Bir ülkenin ben PISA’dan çıkıyorum deme şansı neredeyse yok gibi bir şey. Hani bu Avrupa Futbol şampiyonasına katılmamak gibi bir şey... Ne demek katılmayacaksın, mecbur katılmak zorundasın gibi bir şey. Dolayısıyla katılacaksın, kendini,

zorunlu hissediyorsun, başarılı olmak zorundasın. O zaman ister istemez eğitim yapını onlara benzetmek zorundasın. Böyle bir baskısı var.” U1

“Almanya'nın yıllar önce bu sınavda düşük bir puan alması, işte başarısızlığı göçmen çocuklarına bağladılar o zaman ve daha sonra işte öğretim programlarındaki değişikliklerle şu anda işte orta seviyede bir başarıyı elde etmiş durumda. Yani ülke içinde PISA oldukça ses verdi.” U3

“Bir baskı oluşturuyor evet. Diğer ülkelerde de benzer sorun var. Yani tek başına sanki böyle eğitim sistemi ile ilgili her şeyi bir tek ona bakarak konuşacağız gibi bir şey de yaratılıyor bazen, gereğinden fazla büyütülüyor. Öyle olmaması gerekiyor. Fakat sonuçlarından da yararlanması gereken bir sınav...” A2

“Bu işleri çok derinlemesine araştırmayan, düşünmeyen ve okumayanalar, bunu tek kıstas olarak görüp, eğitim sistemini de sadece buradaki sonuçlara göre değerlendiren bazı yazılar ya da demeçler okuyabiliyorsunuz. O anlamda baskı yaratabilir.” U4

Yukarıda verilen akademisyen ve uzman görüşleri kapsamında, PISA ve TIMMS sınav sonuçlarının eğitim sistemleri üzerinde baskı oluşturduğunun ifade edildiği görülmektedir. Bir uzmanın TIMMS sınavının öğretim programları üzerinde dünya genelinde bir baskı oluşturduğu, PISA sınavının ise eğitim sistemleri üzerinde baskı oluşturduğunu ifade ettiği görülmektedir. Bir uzmanın Almanya'da PISA sonucunun, öğretim programı değişimine sebep olduğunu ifade ettiği görülmektedir. Bir akademisyenin sonuçların gereğinden fazla baskı oluşturduğunu, bir uzmanın ise kamuoyunda konuya ilişkin bilgi yetersizliği sebebiyle baskı oluştuğunu ifade ettiği görülmektedir. Aşağıda ise Türkiye'de yeterli düzeyde baskı oluşmadığının ifade edildiği akademisyen ve uzman görüşleri yer almaktadır.

“Biz çok fazla etkilenmiyoruz bence. Keşke oluştursa. PISA sonuçları yayınlandığında, işte her üç yılda bir, gene aynı sonuç falan diye gazeteler yazıyor, bakan çıkıyor bir takım açıklamalar yapıyor ama sonuç değişmiyor. Bu da bizde herhangi bir etkisinin olmadığını gösteriyor bence.” A1

“Aslında bazı ülkeler için bence geçerli ama Türkiye'de çok geçerli olduğunu zannetmiyorum. Bizde sadece PISA'nın sonuçlarının açıklandığı tarihte bir gündem olur, ona göre televizyonlarda ya da basında bir gündem olur ve bakanlığa yönelik bazı eleştiriler olur. Ama PISA'nın sonuçlarına göre eğitim sistemimiz şekilleniyor diye bir sonuca varamam yani böyle bir şey mümkün değil bence.” U5

“Baskı yok bence. Ama ülkeyi yöneten, eğitimi yöneten insanlar, bir şeylerin iyi gitmediğini anlıyor. Baskı olarak düşünmemek lazım...” A4

“Aslında baskıyı oluşturanlar, diğer ülkelerin bakanlık güçleri, eğitim politikaları yapımcıları değil de, genelde akademisyenler ya da eğitim grupları falan oluyor. Bizde maalesef bu konuda biraz daha zayıfız. Yani PISA'nın bakanlık dışında, akademisyenler tarafından sonuçlarına ilişkin çalışmalar yapılmasına ilişkin daha etkin olabiliriz diye düşünüyoruz.” U2

“Baskı olduğunu düşünmüyorum. Ama yönlendirdiği de doğru. En azından akademisyenler üzerinde, birçok makalelerde okuyoruz. Herkes kendi ülkesinin neden başarılı, neden başarısız olduğu, özellikle başarısız olduğu noktasında yorumlar yapıyor. Geçende yine okuyordum mesela, Amerika'daki bazı yazarlar yine kendi ülkelerinin ilerdeki vizyonunu göz önünde bulundurup, TIMMS ve PISA sonuçlarını, güncel sonuçlarını değerlendiriyorlar. Neden

başarısız, böyle gitmez, böyle giderse, bizim işte dünyadaki şu andaki bulunduğumuz noktadan daha alt yerlere geliriz gibi değerlendirmeler oluyor. Bu olması lazım... Böyle değerlendirmeler de, o ülkelerin politikacıları tarafından okunduğu zaman da ben bir işe yaradığımı düşünüyorum. En azından bizim ülkemizden daha fazla kayda alındığımı düşünüyorum. Ve bu yönde de adım attıklarını düşünüyorum. Atmazlarsa zaten bence kayba uğramış olurlar.” A3

Yukarıda verilen üç akademisyen ve iki uzman görüşü incelendiğinde, PISA ve TIMMS sınav sonuçlarının Türk eğitim sistemi üzerinde baskı oluşturmadığını ifade ettikleri görülmektedir. Bir akademisyen ve bir uzman, sonuçların basında kısa bir süre gündemde kaldığını, o dönemde bakanlık nezdinde de gündeme geldiğini ama bu durumun eğitim sistemini doğrudan etkilemediğini ifade ettikleri görülmektedir. Bir uzmanın Türkiye’de akademinin eğitim sistemine olumlu yönde yeterli düzeyde baskı oluşturmadığını ifade ettiği görülmektedir. Bir akademisyenin ise diğer ülkelerde sonuçların baskıdan çok eğitim sistemlerinin sorunlarını belirlemek amacıyla ele alındığı, Türkiye’de bu konuda eksikler olduğunu ifade ettiği görülmektedir. Akademisyen ve uzmanların PISA ve TIMMS sınav sonuçlarından faydalanılma durumuna ilişkin görüşleri Tablo 5’te yer almaktadır.

Tablo 5

PISA ve TIMMS sınav sonuçlarından faydalanılma durumuna ilişkin akademisyen ve uzman görüşleri

Kodlar	Akademisyen	Uzman
Sonuçlar olumlu yönde kullanılıyor	1	2
Sonuçlar olumsuz yönde kullanılıyor	2	0
Sonuçlardan yeterince faydalanılmıyor	0	3
Sonuçlar dikkate alınmıyor	2	0

Akademisyen ve uzmanların PISA ve TIMMS sonuçlarından faydalanılma durumuna ilişkin görüşleri incelendiğinde, iki uzman ve bir akademisyenin sınav sonuçlarından olumlu yönde faydalandığını, iki akademisyenin sınav sonuçlarının olumsuz yönde kullanıldığını, üç uzmanın sonuçlardan yeterince faydalanılmadığını, iki akademisyenin ise sonuçların dikkate alınmadığını ifade ettiği görülmektedir. Akademisyen ve uzmanların PISA ve TIMMS sınav sonuçlarından faydalanılma durumuna ilişkin görüşlerinden bazıları aşağıda yer almaktadır.

“Bakanlığın sonuçlardan yararlandığını söyleyebiliriz. Sonuçta bir eğitim sistemini yeniden inşa etmek ya da bir şeyler yapmak için tamamen bu sınavlara bağlı olmak mümkün değil, çünkü ülkelerin kendi iç dinamikleri var. Ama 2015’teki sonuçlara baktığımızda, hem PISA’da hem TIMSS’te okul öncesi eğitimin özellikle çok büyük bir etkisi olduğunu gördük. Okul öncesi eğitimin de zorunlu eğitime dahil olmasının önemli olacağını belirttik. Ve bununla ilgili araştırmalar şu anda yapılıyor ve okul öncesi eğitim zorunlu hale getirilecek. Tabi çıkan her sonucu da her yenilikte kullanmak ya da reformlar yapmak çok doğru olmayabiliyor.” U2

“2006 uygulamasında biz öğrencilerin grafik okuyamadığını tespit ettik. Grafik okuma oranı oldukça düşük çıktı. Öğretim programlarının yenileneceği hususunda bir takım çalışmalar yapıldığını öğrendik. Ve bu grafik okumanın daha alt düzeylere çekilmesi, yani ilkökul düzeyinde bu konular anlatılarak, işte yüzde grafikleri, çubuk grafiklerinin kitaplarda yer alacağı belirtilmişti ve bu yönde program değişikliği oldu. Ve şimdi öğrencilerimiz bu alanda daha başarılı geçmişe göre. Yani grafik okumayı daha iyi yapıyorlar. Kitapların, programların hazırlanmasında, bu husus dikkate alındı.” U3

“Bu gibi sonuçların kullanılması, müfredata yön vermesi ya da ülkemizdeki öğrencilerin öğrenimlerine yön vermesi, kamuoyu duyarlılığı ile paralel gerçekleşecektir diye düşünüyorum. Sevindirici tarafı şu: Eğitimle ilgili olsun, olmasın, medyada birçok yazar bu gibi konulara artık dikkat çekmeye başladılar. Halkımızla beraber, politikacıların, siyasilerin ben bu konuya daha fazla eğildiklerini, en azından kavramsal olarak yakınlaştıklarını tahmin ediyorum. Bu da olumlu bir gelişme. Önümüzdeki süreçlerde muhakkak bunların sonuçlarının da, politika belirlemede göz önüne alınacağı anlamına geliyor benim açımdan. Benim umudum da bu yönde.” A3

Yukarıda verilen görüşler kapsamında, iki uzman ve bir akademisyenin PISA ve TIMMS sınav sonuçlarından eğitim politikalarını düzenlerken faydalandığını ifade ettikleri görülmektedir. Bir uzman, okul öncesi eğitimin PISA ve TIMMS sınavlarında başarıyı artıran bir faktör olarak ortaya çıktığını ve Türkiye’de zorunlu eğitime dahil olmasının amaçlandığını ifade etmiştir. Bir diğer uzman sınav sonuçları bağlamında öğrencilerin başarısız olduğu bir alanın, daha alt öğretim kademeleri öğretim programlarına dahil edilerek, bu konuda başarının artırıldığını ifade ettiği görülmektedir. Bir akademisyen ise, kamuoyunda PISA ve TIMMS sonuçlarına ilişkin duyarlılığın giderek artmakta olduğunu ve bu durumun eğitim politikalarına olumlu etkileri olacağını ifade ettiği görülmektedir. Aşağıda ise sonuçların olumsuz yönde kullanıldığına yönelik görüş belirten akademisyenlerin görüşleri yer almaktadır.

“Düzeltilim derken, daha olumsuzu da götürüyoruz. Çok net şu örneği vereyim mesela. Bizim biliyorsunuz Fen Liselerimiz çok başarılı. Onların ortalaması birçok OECD ülkesinden falan çok daha iyi... Eskiden bizde Anadolu Lisesi vardı hatırlarsınız, bir de normal liseler vardı. Madem Anadolu Liseleri çok başarılı her lise Anadolu olsun dediler. Her lise Fen olsun demediler iyi ki, onu da diyebilirlerdi. Programı daha da bozdular. Biliyorsunuz eğitimde homojenlik önemli. Öğrenme ilkelerinden biri, vereceğin, uygulayacağın program grubun hazırbulunuşluk düzeyine uygun olacak. Bunun için de grup homojen olacak. A’dan Z’ye herkes varken, hepsine uygun program yapamazsın. İlk bozdukları en büyük yanlışlardan biri o. Başarı daha da düştü.” A4

“Bir yanlış reaksiyon olarak şunu gördük. Milli Eğitim Bakanlığı içerisinde başarısızız, bu belli, başarısızlığa kılıf bulma arayışı içerisinde olan, ülkemizi çıkarmak, katılmamasını sağlamak yönünde spekülasyonlar veya görüşler olduğunu duyuyoruz. Bu da son derece üzücü... Yani başarılı olduğumuz sürece biz bu işte olalım, başarılı olmadığımız sürece biz bu işte olmayalım anlayışı, başarısızlığımızın nedenlerine inmeme anlayışı bence zarar verir. Kullanılması gerekir. Dolayısıyla rekabetten kaçmamalıyız. Çünkü 2023 hedefleri olan, 2070 hedefleri olan bir ülke olarak, ilk 10 büyük ekonomi arasına girme hedefi olan bir ülke olarak, öğrencilerimizin bizim 55, 56. sıralarda yer alması bizim ülke politikalarımızla, ülke

hedeflerimizle uyuşmuyor. Dolayısıyla bunu uyuşturabilmek için de, muhakkak ve muhakkak bu tip sonuçları müfredatımıza olumlu şekilde yansıtacak şekilde kararlar alınmalı diye düşünüyorum.” A3

Yukarıda görüşleri verilen iki akademisyenin PISA ve TIMMS sonuçlarının eğitim politikalarını şekillendirirken olumsuz yönde kullanıldığını ifade ettiği görülmektedir. Akademisyenlerden biri, geçmişte var olan Anadolu Liseleri uygulamasının yaygınlaştırılması sebebiyle niteliğinin düşmesine atfen, PISA ve TIMMS’te başarılı olan Fen Liseleri’nin de benzer şekilde yaygınlaştırılmasından endişe duyduğunu ifade ettiği görülmektedir. Bir diğer akademisyenin ise Milli Eğitim Bakanlığı içerisinde PISA ve TIMMS sınav sonuçlarını başarısız bulan, başarısızlık nedenlerini belirlemek yerine, başarısızlığı başka değişkenlere bağlayan, hatta sınavlara katılmamayı gündeme getiren bir grup olduğuna yönelik duyular aldıklarını ve bu durumun Türkiye’nin eğitim hedefleriyle uyuşmadığını ifade ettiği görülmektedir. Aşağıda ise sonuçlardan yeterince faydalanılmadığını ifade eden uzman görüşleri yer almaktadır.

“Talim Terbiye yeni programlarını geliştirirken kullanmaya başladı, öyle diyebiliriz. Ders kitapları yazımında da ona dikkat etmeye başladı. Yani çok istenilen düzeyde mi diye sorarsak, henüz istenilen düzeyde olduğunu düşünmüyorum yani.” U1

“Aslında öğretim programlarına olan etkisi üzerine bazı raporlama çalışmaları yapılıyor. Yani öğrencilerin hangi alanda zayıf oldukları noktalar, Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı’na raporlanıyor. Öğretim programları güncellenirken bu çalışmaları yapan gruplar bunlardan faydalanıyor mu, faydalanmıyor mu açıkçası çok fazla bilgim yok. Umarım faydalanıyordur diye düşünüyorum.” U4

Yukarıda görüşleri sunulan iki uzmanın PISA ve TIMMS sonuçlarından yeterince faydalanılmadığını, çalışmalar yapıldığını ama yapılan çalışmaların istenilen düzeyde olmadığını ifade ettikleri görülmektedir. Aşağıda ise sonuçların dikkate alınmadığını belirten akademisyen görüşleri sunulmuştur.

“Ben faydalanılıyor diyemeyeceğim, bence faydalanılmıyor. Neyde faydalanıyoruz biz, sıra ortaya çıkıyor, ondan sonra, biz kamuoyu olarak sıramız niye geri diye soruyoruz hükümete, yetkililere, yetkililer de bunun mazeretini bize söylemeye çalışıyor. Dolayısıyla böyle bir kısır döngüden geçiyor, ciddi anlamda eğitim reformlarımıza bu sonuçlar yansımıyor. Milli Eğitim ve paydaşlar, YÖK’te bunlardan bir tanesi üniversite ayağı olarak, sonuçta öğretmeni biz yetiştiriyoruz. Bunlar bu sonuçların ayrıntılarını yeterince irdeleyip eğitim politikalarına yansıtıyorlar. Aslında çok ciddi bir araştırma da yapılmıyor.” A2

“Faydalandığımı düşünmüyorum. Burada iki gruba ayırmak istiyorum. Bir, PISA ve TIMMS sınavları üzerine yapılan çalışmalar var. Kim yapıyor? Akademisyenler. Ne yapıyor? Başarıyı etkileyen şu değişkenler, bu değişkenler diye makale yayınlanıyor. Makale rafta, dergide kalıyor. Sonuçlarının uygulamaya katılımı nasıl olacak belli değil. İkinci ayağı Milli Eğitim ayağı... Milli Eğitim acaba buradan ne ders çıkarıyor. Sınav sonuçlarından faydalanmanın

daha çok Milli Eğitim ayağında olması gerekir. Milli Eğitim acaba PISA sonuçlarına göre ne önlem aldı. Ben somut bir örnek olduğunu, önlem alındığını asla düşünmüyorum.” A5

Yukarıda görüşleri sunulan iki akademisyenin, PISA ve TIMMS sonuçlarından faydalanılmadığını, ilgili kişi ve kurumların eğitim politikalarını düzenlerken sınav sonuçlarını dikkate almadığını ifade ettikleri görülmektedir. Akademisyen ve uzmanların PISA ve TIMMS sonuçları ile eğitim politikaları arasında neden-sonuç ilişkileri kurulup kurulmadığına ilişkin görüşleri Tablo 6’da yer almaktadır.

Tablo 6

PISA ve TIMMS sonuçları ile eğitim politikaları arasında neden-sonuç ilişkileri kurulma durumuna ilişkin akademisyen ve uzman görüşleri

Kodlar	Akademisyen	Uzman
Neden-sonuç ilişkisi kuruluyor	0	3
Neden-sonuç ilişkisi kısmen kuruluyor	0	2
Neden-sonuç ilişkisi kurulmuyor	5	0

Akademisyen ve uzmanların PISA ve TIMMS sonuçları ile eğitim politikaları arasında neden-sonuç ilişkileri kurulma durumuna ilişkin görüşleri incelendiğinde, üç uzmanın bu bağlamda neden-sonuç ilişkileri kurulduğunu, iki uzmanın kısmen kurulduğunu, akademisyenlerin tamamının ise sonuçlar ile eğitim politikaları arasında neden-sonuç ilişkileri kurulmadığını ifade ettikleri görülmektedir. Bu bağlamda araştırmaya katılan akademisyen ve uzmanların görüşlerinin tamamen farklılık gösterdiği görülmektedir. Akademisyen ve uzmanların PISA ve TIMMS sonuçları ile eğitim politikaları arasında neden-sonuç ilişkileri kurulma durumuna ilişkin görüşlerinden bazıları aşağıda yer almaktadır.

“Dünya Bankası yakın bir zamanda bir rapor yayınlayacak, eğitim politikaları ile sonuçlar arasında nasıl bir ilişki olduğuna dair. Mesela PISA sınavı bilgisayar kullanılarak yapıldı. Bu bilgisayar okuryazarlığı konusunda çocuklarımız hangi düzeyde, bunlarla ilgili çalışma yapılmaya başlandı.” U1

“Öğrencilerin her iki sınavda da başarı durumlarındaki gelişim düzeyine bakıp bunu eğitim politikaları ile ilişkilendiren bazı çalışmalar var. Örneğin TIMMS 2011’de Matematik, Fen sonuçlarında hiç olmadığı kadar bir sıçrama görüldü. Bu ulusal raporlarda da yazıyor. Özellikle de Fen’de... Yanlış hatırlamıyorsam Matematik 21 puan, Fen’de 29 puanlık bir sıçrama vardı sekizinci sınıflarda. Bunu değişen öğretim programlarıyla ilişkilendirmişlerdi.” U4

“PISA, TIMMS bazı ülkelerde belki eğitim reformlarını düzenlemek için başyapıt niteliğinde. Ama bizim dinamiklerimiz farklı olduğu için, bu sınavlar bize bilgi veriyor, genel bir fotoğraf sergiliyor, göz önünde bulunduruyoruz ama tamamen bunun üzerine inşa edilmiyor.” U2

“Eğitim politikaları hazırlanırken daha çok ulusal düzeyde faktörler etkili. Yani ulusal bir çerçevede hazırlanıyor. Okullardan da, öğretmenlerden de görüş almak suretiyle yeni

müfredatlar hazırlanırken daha etkili çalışmalar yapılıyor. Ancak PISA ve TIMMS bunun içerisinde ne ölçüde var, o konuda ben projenin çok iyi tanıtılmadığı düşüncesindeyim.” U3

Yukarıda verilen uzman görüşleri incelendiğinde iki uzmanın, PISA ve TIMMS sonuçları ile eğitim politikaları arasında neden-sonuç ilişkileri kurulduğu, sınavda elde edilen puanlardaki artış ya da düşüş ile eğitim politikaları arasındaki ilişkiyi açıklamaya yönelik çabalar olduğunun ifade edildiği görülmektedir. İki uzmanın ise PISA ve TIMMS sonuçları ile eğitim politikaları arasında kısmen ilişki kurulduğu, neden-sonuç ilişkilerinin daha çok ulusal dinamikler ile kurulduğunu ifade ettikleri görülmektedir. Aşağıda akademisyenlerin PISA ve TIMMS sonuçları ile eğitim politikaları arasında neden-sonuç ilişkileri kurulma durumuna ilişkin görüşleri yer almaktadır.

“Bunları birebir alıp da sonucuna göre politikayı yönlendirmek de doğru değil ama buradan bir ülke açısından yararlanabileceğimiz neler var bizim. Ülkemizdeki çocukların nerede eksiği var, hani gerçekten öyle mi bir kere, gerçekten yapamıyorlar mı, bunun sebebi ne, sorulara mı aşına değiller mesela, çocuklarımız bunu yeterince ciddiyetle mi cevaplandırmıyorlar, bu da bir cevap olabilir. Ama en önemlisi bizim programlarımızda bu beceriler kazandırılıyor mu ve biz bilgilerini gerçek yaşamda uygulayacak biçimde sunmaları için ortamlar hazırlıyor muyuz? Öyle sorular var ki aslında soru günlük yaşamdan bir şey soruyor oldukça basit. Çocuk belki oraya bir açı çizip, alanı hesaplayarak bulabilir. Onu bir geometrik şekle benzetip ondan sonra o alanı bulabilir. Orada onu yapamıyor, fakat sen doğrudan bir geometrik şekil versen ve alanı nedir hesapla desen onu yapabilir. Aslında belki çocuklarımız bunu çözecek bilgiye sahip ama problemle bilgi arasındaki bağı kuramıyor, bu önemli bir eksiklik. Bunun giderilmesini bekliyorum.” A1

“PISA ve TIMMS’te ölçülen özellikler belli. Gerçek yaşam becerilerini ölçen sorular var. Demek ki müfredat gerçek yaşam becerilerini kazandırmaya yönelik değil. Yapılan araştırmalar var; Türk çocukları siz teorik olarak soruyu sorduğunuz zaman başarısı çok yüksek, ama bu teorik soruyu bir senaryoya giydirdiğiniz zaman, çocuk bu senaryonun içerisine girip de soruyu çözemiyor. Dolayısıyla müfredatın mutlaka çocuğun gerçek yaşam becerisiyle ilişkilendirilmesi gerekir.” A5

“Eğitim sistemimizdeki ciddi sorunlardan bir tanesi aslında özellikle ölçme sistemimiz sınavların esiri olmuş durumda. Normalde sınavlar niye yapılır, bir program uygularsın, onun sonuçlarına bakıp dönüt vermek için öğrenciye, öğretmene, programa olur değil mi. Yani sınav bir araçtır, o araçtan faydalanarak sen bunları iyileştirirsin. Bizim sistem öyle bir hale geldi ki, sınav bir amaç oldu. Biz programı da, öğretmeni de, öğrenciyi de, sınav sonuçlarını iyi hale nasıl getirebiliriz şeklinde manipüle etmeye çalışıyoruz. Dolayısıyla iş kontrolden çıkmış durumda. Bu başarısızlık da o anlamda sürpriz değil çünkü bu sınavlarda ölçülen davranışlar daha çok üst düzey süreçleri ölçen davranışlar, fakat biz eğitim sistemimizde maalesef hala problem çözme, gerçek yaşam becerisi dediğimiz pek çok beceri, bilgiyi transfer etme, kritik düşünme gibi becerileri hala öğrencilerimize öğretmiyoruz.” A2

“Somut anlamda, Selahattin Ertürk’ün bahsettiği işevuruk anlamda hiçbir şey yapılmıyor. Sorun nerede, nasıl çözerim, öğretmen mi kalitesiz, öğrenci mi kalitesiz, programı almayanlara telafi edici eğitim mi uygulamak gerekiyor, bizde o mu yok? Bunu göreyim, çözeyim anlamında bir şey yok. Program değişti mi her şey çözülecek zannediliyor, çözülüyor. İşevuruk net bir şey yok. Geçici, suni politikalar.” A4

“Neden sonuç ilişkisi kuruluyorsa bile hep şu yönde kuruluyor. Başarısızlığa kılıf bulma; uygulama zamanı şu zaman olduğu için biz kötü aldık, müfredatı belirleme noktasında sıkıntılı olduğu için biz böyle aldık, tercüme noktasında sıkıntılı olduğu için, yapamadıkları için biz böyle aldık gibi. Dolayısıyla neden sonuç ilişkisi yanlış kuruluyor bence. Neden sonuç ilişkisi benim gördüğüm kadarıyla başarısızlığı hafifletmek adına kuruluyor.” A3

Yukarıda verilen akademisyen görüşleri kapsamında, araştırmaya katılan akademisyenlerin tamamının PISA ve TIMMS sonuçları ile eğitim politikaları arasında neden-sonuç ilişkileri kurulmadığını, dolayısıyla sınav sonuçları bu bağlamda analiz edilmediği için, eğitim politikalarına yön verecek somut girişimlerin gerçekleşmediğini ifade ettikleri görülmektedir. Dört akademisyen, PISA ve TIMMS sınavlarında Türk öğrencilerin özellikle bilgiyi kullanma bağlamında sıkıntılar yaşadığının, problem çözme süreçlerinde bilgiyi kullanmakta güçlük yaşadığının belirlendiğini ve bu bağlamda öğretim programında gerekli düzenlemelerin yapılması gerektiğini ifade etmektedir. Bu akademisyenlerden biri Türk eğitim sisteminde sınavların öğrenmeden daha çok önemsendiğini ve sistemin diğer paydaşlarının sınav sistemine göre şekillendiğini ve bu sebeple eğitim sisteminin üst düzey öğrenmeleri kazandırma bakımından başarısız olduğunu ifade etmektedir. Bir akademisyen ise sonuçlar ile uygulama süreçleri arasında neden-sonuç ilişkilerinin başarısızlığa gerekçe oluşturmak amacıyla kurulduğunu, bu doğrultuda neden-sonuç ilişkilerinin yanlış bağlamda kurulduğunu ifade etmektedir.

Akademisyen ve uzmanların PISA ve TIMMS sonuçlarının gelecek eğitim politikalarına etki durumuna ilişkin görüşleri incelendiğinde, dört uzmanın sınav sonuçlarının gelecek eğitim politikalarını etkileyeceğini, bir uzman ve bir akademisyenin kısmen etkileyeceğini, dört akademisyenin ise etkilemeyeceğine inandıklarını ifade ettikleri görülmektedir. Akademisyen ve uzmanların PISA ve TIMMS sonuçlarının gelecek eğitim politikalarına etki durumuna ilişkin görüşlerinden bazıları aşağıda yer almaktadır.

“Bakan Bey’in açıkladığı ders programlarının günlük yaşamla ilişkilendiriyoruz cümlesi aslında PISA’nın, TIMSS’in de ölçmek istediği, ölçtüğünü iddia ettiği beceriler, yani 21. yüzyıl becerileri... Biz de onu artık öğretim programlarına biraz daha yansıtmaya başladık. Zaten PISA’nın sonuçlarının daha çok program değişikliğinde kullanılması lazım.” U1

“Ülkemizde ilerleyen yıllarda eğitim politikaları açısından daha fazla önemseneyeceğini düşünüyorum. Gitgide önemi artıyor. Bu önemin artması bizim de ulusal bir izleme sistemimizin olması gerekliliğini ortaya çıkarıyor. Ve bu konuda da çalışmaların yapılmasının hızlandırılmasına aslında etki ediyor.” U2

“Bir araştırma yürütülüyor ABİDE diye. Bu da yine beceri temelli... Üç alanda, Matematik, Fen ve Türkçe’de, Talim Terbiye’nin yayınladığı öğretim programı ışığında, akademisyenler ve öğretmenlerle bir araya gelip beceriler belirlendi. Dolayısıyla PISA’dan ya da TIMMS’ten yola çıkarak kendi ulusal izleme değerlendirme sistemimizi oluşturmaya çalışıyoruz.” U5

Yukarıda görüşleri verilen uzmanların PISA ve TIMMS sonuçlarının gelecek eğitim politikalarını etkileyeceğini ifade ettikleri görülmektedir. Bir uzmanın öğretim programlarında günlük yaşam becerilerine daha çok yer verileceğini, iki uzmanın ise PISA ve TIMMS'ten yola çıkarak ulusal bir izleme sisteminin geliştirilmesine yönelik adımlar atıldığını ifade ettiği görülmektedir. Aşağıda ise akademisyenlerin konuya ilişkin görüşleri yer almaktadır.

“Şu andaki benzer kısır tartışmaları biz yapıp devam ederiz. Eğitimdeki politikalarımız değişmediği sürece, bu sınavların etkisi değişmez. Hatta ben bir gün şunu görürsem şaşırmayacağım. Eurovision'dan nasıl çıktık, bir gün ya bu sınavlar neymiş ki, bizi de böyle boşuna kötülüyorlar deyip bunlardan çıkabiliriz diye bir sonuç bekliyorum.” A2

“Yani bir şey değişeceğini zannetmiyorum. Bir başka politikacı gelecek veya bir ilgili şöyle yapalım diyecek. Yani sağ parti, sol partiye göre değişir. Birisi felsefeyi kaldırır, birisi felsefeyi azaltır. Tamamen politik çerçevelerinde bunları kullanırlar. Sonuçta temel altyapı sorunlarını çözmeden, bizde ciddi altyapı sorunları var, başarısız olacak şekilde gider, gelişmez. Beklentimiz o.” A4

“Gelecekte etkiyi bugünden yaptığınız yatırımla yapabilirsiniz. Eğer bugün yatırım yapmıyorsanız, demin söylediğimiz gibi, eğitim programlarında gerçek yaşam becerilerini uygulamıyor, öğretmenleri bu programları uygulayacak formatta yetiştiremiyorsanız, gelecekte de bir şey bekleyemezsiniz. Bu formatta giderse benim hiçbir beklentim yok.” A5

“Kamuoyu farkındalığı arttıkça, yazarlarımız çizerlerimiz, efendim akademik camiadaki hocalarımız, bu konuya daha fazla eğildikçe, bu farkındalık oldukça Türkiye çapında, politikacıların veya kanun çıkaranların da, eğitim politikalarına yön verenlerin de buna duymaz kalmayacaklarını düşünüyorum. Yavaş yavaş kullanmak zorunda kalacaklarını tahmin ediyorum. Buna yönelik değişiklikler, yani hepsi olmasa bile, bu başarıyı artırmaya yönelik adımlar atacıklarını düşünüyorum.” A3

Görüşlerine başvurulmuş akademisyenlerden biri hariç diğerlerinin PISA ve TIMMS sonuçlarının gelecek eğitim politikalarını etkilemeyeceğini, ülkenin sınavlardaki başarı durumunun iyileşmeyeceğini ve bu bağlamda kendini tekrarlayan bir süreç yaşanacağını düşündüklerini ifade ettikleri görülmektedir. Bir akademisyenin kamuoyunda konuya ilişkin farkındalığın artmasının, politikacıların konuya daha fazla ilgi göstermesine yol açacağını ve kısmen de olsa başarıyı artırmaya yönelik eğitim politikalarının hayata geçirileceğini düşündüğünü ifade ettiği görülmektedir. Akademisyen ve uzmanların PISA ve TIMMS sonuçlarına dayalı olarak alınması gereken önlemlere ilişkin önerileri Tablo 7'de yer almaktadır.

Tablo 7

PISA ve TIMMS sonuçlarına dayalı olarak alınması gereken önlemlere ilişkin akademisyen ve uzman önerileri

Kodlar	Akademisyen	Uzman
Sonuca etki eden faktörleri araştırma	2	3
Öğretim programlarını bulgular doğrultusunda geliştirme	3	1
Eğitime yapılan yatırımı artırma	2	1
Öğrencilere bilgiyi kullanmayı öğretme	1	1
Başarılı ülkelerin eğitim politikalarını inceleme	1	1
Sınavların eğitim sistemi üzerindeki etkisini azaltma	1	1
Öğretmenlere hizmet içi eğitim olanakları sağlama	1	1
Çağdaş öğretmen yetiştirme	1	
Okullar arasındaki nitelik farkını azaltma	1	
Okulöncesi eğitim olanaklarını artırma		1
Eğitsel materyallerin niteliğini artırma		1
Ders sayısını artırma	1	
Okul gün sayısını artırma	1	
Aileleri programdaki değişiklikler konusunda bilgilendirme	1	
Ölçme – değerlendirme ve program geliştirme uzmanları ile MEB arasındaki işbirliğini artırma	1	

Akademisyen ve uzmanların PISA ve TIMMS sonuçlarına dayalı olarak alınması gereken önlemlere ilişkin önerileri incelendiğinde, sonuçları etkileyen faktörlerin araştırılmasının ve öğretim programlarının bu bağlamda geliştirilmesinin en sık ifade edilen öneriler olduğu görülmektedir. İki akademisyen ve bir uzmanın eğitime yapılan yatırımların artırılmasını önerdiği görülmektedir. İfade edilen diğer öneriler arasında, başarılı ülkelerin eğitim politikalarının incelenmesi, sınavların eğitim sistemi üzerindeki etkisinin azaltılması, öğrencilere bilgiyi kullanmanın öğretilmesi, ders ve okul gün sayılarının artırılması, eğitsel materyallerin niteliğinin artırılması, okullar arasındaki nitelik farkının azaltılması, okul öncesi eğitim olanaklarının artırılması, öğretmenlere gerekli hizmet içi eğitim olanaklarının sağlanması, ölçme-değerlendirme ve program geliştirme uzmanları ile MEB arasındaki işbirliğinin artırılmasının yer aldığı görülmektedir. Akademisyen ve uzmanların PISA ve TIMMS sınavlarının sonuçlarına dayalı olarak alınması gereken önlemlere ilişkin önerilerinden bazıları aşağıda yer almaktadır.

“Eğitim sistemlerimizi revize ederken bakmamız gereken pek çok şeyden bir tanesi de bu sınav sonuçları olabilir. Ama sıradan ziyade bence oradaki beceriler neler ve bizim çocukların yüzde kaçı bu becerilere sahip üzerinden gitmek lazım. Bizim çocuklarımız hangi becerilere sahip değiller buna bakıp, bunun ışığında öğretim programlarımızı revize etmemiz lazım.” A2

“PISA ve TIMSS’in sonuçlarını yıllara göre incelemek gerekiyor. Düzgün bir artış kaydettiğimiz alanlar da var, bir türlü ilerleme kaydedemediğimiz alanlar da var. O alanların tespiti ve onlar üzerinde, problem hangi noktada, o alanda neden bir türlü başarı sağlayamamışız onun belirlenmesi ve çözüm yollarının irdelenmesi gerekir. Milli Eğitim Bakanlığı olarak başarı biraz daha alt basamaklarda da incelenmeli, sadece sıralama ya da

puan değil... Hangi konularda öğrenci başarısı düşük, yıllara göre hangi konularda bir türlü ilerleme kaydedemiyoruz ya da düştüğümüz bazı noktalar var mı? Bunların sebepleri nelerdir, öğretmenle mi ilişkili, okulla mı ilişkili, sınıf mevcuduyla mı ilişkili, onların tespitinin yapılması ve bunların çözümü için uzun vadeli planlar yapmak gerekiyor.” U4

Yukarıda görüşleri verilen akademisyen ve uzmanların PISA ve TIMMS sonuçlarının ayrıntılı incelenerek sonuca sebep olan faktörlerin belirlenmesi ve bu doğrultuda eğitim politika ve öğretim programlarının geliştirilmesini önermektedir.

“Okulun iki amacı vardır. Bir tanesi çocuğu hayata hazırlamak, diğeri de bir üst okula veya mesleğe hazırlamak. Biz ülke olarak, vatandaş olarak, okulun ikinci amacını biraz öne alıyoruz. Oysa okulun birinci amacının, bireyi hayata hazırlamak olması gerektiğini düşünüyorum. PISA ve TIMSS’te bilgiyi bilme konusunda çok sıkıntıları yok çocukların, bilgiyi kavrama konusunda da aslında çok fazla sıkıntıları yok, bilgiyi uygulama konusunda sıkıntıları var. Dolayısıyla da, bilgiyi uygulama konusunda müfredat değişikliğinden ziyade, o müfredatı işleme biçimlerinde değişiklik yapmak gerekir. PISA ve TIMSS sonuçları çok güzel de gelseydi, yine bu dediğim çalışmalar olmalıydı. Çünkü okulun amacı çocuğa bilgi aktarmak değil, bilgiyi kullanmasını öğretmektir. Bu amaca yönelmemiz gerekiyor.” U1

“Bir defa ders sayımız Fen ve Matematik alanlarında artırılmalı. Bir defa Fen ve Matematik alanları, bütün dünyada bütün ülkelerin en önem verdiği iki alan... Bu ders sayılarının artırılması lazım ülkemizde, gerek TIMMS, PISA gibi uluslararası sınavlarda, gerekse kendi ülkemizdeki öğrencilerimizin başarısını reel olarak artırmak istiyor isek. Gün sayısı bakımından da bizim ülkemiz birçok diğerk ülkelere göre eğitim gün sayısı daha az olan bir ülke, gün sayısını da artırmalıyız. Öğretim programımız çok geniş ama onu en kısa zamanda veren, vermeye çalışan ülkeler arasındayız. Bu bizde sıkıntı yaratıyor” A3

“Tayland bir ara başarılı olmuştu TIMMS’te, onlara soruyorlar, işte eğitimde niye başarılısınız falan. Bir, programı değiştirdik, iki, tüm yaz boyunca programı uygulayacak hocalara eğitim verdik, ailelere eğitim verdik. Yani diğerk şartları, faktörleri de uyumlu hale getirmeye çalıştık diyor.” A4

“Fırsat eşitliği konusunda yaptığımız şeylerin doğru gittiğini, PISA destekliyor. Ya da altyapı konusunda OECD ile benzer şekilde sorunlara sahibiz ama şu ortaya çıkıyor. Eğitimdeki materyallerin kalitesi açısından, OECD üyesi ülkelere göre biraz daha düşük nitelikte materyallerimiz var gibi görünüyor. Bu duruma odaklanılabilir.” U2

Yukarıda verilen akademisyen ve uzman görüşleri kapsamında, öğrencilere bilgiye kullanma becerilerinin kazandırılmasının, özellikle Fen Bilimleri ve Matematik gibi temel derslerin sayılarının ve okul gün sayısının artırılmasının, öğretmenlere yeni öğretim programları konusunda gerekli hizmet içi eğitimlerin verilmesinin ve ailelerin de bu bağlamda bilgilendirilmesinin ve eğitsel materyallerin niteliğinin artırılmasının önerildiği görülmektedir.

“Eğitime ayrılan bütçeyi kesinlikle artırmamız gerekiyor. Okullarımızın altyapısını daha iyi hale getirmemiz gerekiyor. Pek çok okulun daha ciddi altyapı sorunu varken, akıllı tahtayı oraya asmanın hiçbir esprisi yok. Onu kullanamayacak öğretmen olduktan sonra ya da öğrenci ısınmıyor olduktan sonra, 60 kişi bir sınıfta olduktan sonra, o sınıfta akıllı tahtanın olması, o sınıftaki başarıyı hiçbir şekilde artırmaz.” A2

“Eğitime para yatırılacak. Bir okulda eğer sınıftaki öğrencilerin sayısı kırksa, elliye, yetmiş olanlar var, ne kadar başarı sağlayacağınızı düşünüyorsunuz. Mümkün olduğunca öğrencinin evine yakın, bütün eğitim olanakları içinde olan, sınıfları kalabalık olmayan, öğretmenleri bu konuda özellikle iyi eğitilmiş olduktan sonra, adım adım yeriniz değişecektir. Eğitime para yatırırsanız, yatırım yaparsanız sonucunu alırsınız.” A5

İki akademisyenin eğitime ayrılan bütçenin ve eğitime yönelik yatırımın artırılmasını önerdiği, eğer bu konuda gerekli adım atılırsa başarıya ulaşılabileceğini ifade ettikleri görülmektedir.

Türkiye’deki ölçme değerlendirme, program geliştirme uzmanlarını işin içine katmak lazım. Çünkü Milli Eğitim’de ya da YÖK nezdinde bir takım çalışmalar oluyor. Bu çalışmaların ciddi bir kısmından ölçme ya da program camiasındaki insanların haberi olmuyor. Bilgi ve deneyimlerimizden yararlanılmıyor. Dolayısıyla burada en büyük pay, Milli Eğitim’e, YÖK’e düşüyor. Ölçme değerlendirme ve program geliştirme uzmanlarını bir araya getirip, komisyonlar oluşturup, bu komisyonlara bu programları, bu sorunları ele almaları konusunda daha fazla yetkinin verilmesi gerekiyor. Bu yapılmazsa yani bu sorunları çözebilecek insanlar olayın içine dahil edilmezse, Milli Eğitim ya da YÖK kendi başına bu sorunları çözemez ve biz bunları hep konuşmaya devam ederiz.” A2

“Bizim Türkiye olarak sorunumuz durum belirleme değil. ABİDE, PISA, TIMMS gibi boylamsal veri üreten sınavlarımız olsun, onda sorun yok. Ama durumun ne olduğu zaten ortada... Biz sonraki araştırma aşamasına geçip, neden sonuç ilişkilerini kurup, programlara, sisteme müdahale etme konusunda eksikiz. Şu anda MEB’in de, Yüksek Öğretim Kurumları’nın da, paydaşların da eksik olduğu, doldurulması gereken aşama bu. Biz durumu zaten biliyoruz. Bütün mesele bir sonraki aşamaya geçmek. Bir tek PISA, TIMMS ile ilgili değil, diğer ulusal sınavlarda da bizim ana sorunumuz aslında hep buydu bana göre. Durumu belirliyoruz ama bir sonraki adıma geçiş yapmıyoruz. Bu yapılmadığı sürece sorunun çözülmesi mümkün değil.” A2

Bir akademisyenin, sorunlar belirlendikten sonra gerekli eğitim politikalarının hayata geçirilmesini önerdiği ve Türkiye’deki asıl sorunun bu olduğunu ifade ettiği, ayrıca MEB’in ölçme değerlendirme ve program geliştirme uzmanları ile işbirliğinin artırılarak uzmanların bilgi ve deneyimlerinden daha fazla yararlanılmasını önerdiği görülmektedir.

Tartışma Sonuç ve Öneriler

PISA ve TIMMS sınavları dünya çapında uygulanmakta, sınavlara katılan ülkelerin sayısı giderek artmakta ve sınav sonuçları ülkelerin eğitim sistemlerine ilişkin detaylı bilgiler sunmaktadır. Araştırma kapsamında akademisyen ve uzmanların hem PISA ve TIMMS sınavlarına, hem sınavların eğitim politikalarına etkisine ilişkin görüşlerini, hem de sınavlarda elde edilen başarının artırılmasına ilişkin önerilerini belirlemek amaçlanmıştır. PISA ve TIMMS sınavlarının içerik ve kapsamının öğretim programlarına uygunluğuna ilişkin akademisyen ve uzmanların görüşleri incelendiğinde, akademisyenler ve uzmanların

sınavların öğretim programlarına tamamen veya kısmen uygun olduğuna dair görüşe sahip oldukları belirlenmiştir. Aydın (2016) TIMMS sınavının öğretim programlarına dayalı bir sınav olduğu için, katılımcı ülkelerin öğretim programlarına büyük oranda uygun olduğunu, PISA'nın ise belirli yaş düzeyindeki öğrencilerin sahip olması gereken becerilere odaklanan bir sınav olması sebebiyle öğretim programlarından çok eğitim sistemi tarafından kazandırılan beceriler ile ilişkili olduğunu ifade etmektedir. TEDMEM (2017) ise PISA'nın ölçme kapsamında yenilikçi bir düzenlemeye gitmeyi ve eğitim politikaları ile ilişkisini artırmayı planladığını ifade etmektedir. Akademisyen ve uzmanların PISA ve TIMMS sınavlarının yazım, çeviri ve adaptasyon süreçlerine ilişkin görüşleri incelendiğinde akademisyenlerin özellikle çeviri ve adaptasyon süreçlerinde sorunlar olduğunu ifade ettikleri, uzmanların ise sürecin uygun şekilde ilerlediğini ifade ettikleri belirlenmiştir. PISA ve TIMMS sınavlarının uygulama süreçlerine ilişkin görüşleri incelendiğinde ise deneme uygulamasının yapılmasının önemli olduğu, sınavların bilgisayar ortamında yapılmasının ise avantaj ve dezavantajları olduğunu ifade ettikleri belirlenmiştir. Dikmen, Şimşek ve Tuncer (2018) PISA 2015 döngüsünün bilgisayar ortamında Türkiye'de ilk kez yapılması ve öğrencilerin bilgisayar okuryazarlığının düşük olması sebebiyle, PISA 2015 puanlarında düşüş yaşanmış olabileceğini düşündüğünü ifade etmektedir. Karahan (2017) ülke nüfuslarının internet kullanım oranı ile PISA fen puanları arasında, internet kullanım oranı yüksek olan ülkeler lehine anlamlı bir ilişki olduğunu belirlemiştir. Dolayısıyla bilgisayar okuryazarlığının PISA 2015 Türkiye puanlarını etkilemiş olabileceği düşünülebilir. PISA ve TIMMS sınavlarına katılan ülkelerin başarı veya başarısızlık durumlarına ilişkin akademisyen ve uzman görüşleri incelendiğinde, ülkelerin sosyo-ekonomik düzeyinin, eğitime ayırdığı bütçenin ve eğitim-teknoloji entegrasyonunun ülkelerin sınavlardaki başarısını etkilediğinin ifade edildiği görülmektedir. Karahan (2017) yürütmüş olduğu araştırma kapsamında ülkelerin gayri safi yurt içi hasıla oranına göre eğitim harcamaları ile PISA fen puanları arasında anlamlı bir ilişki olduğu bulgusuna ulaşmıştır. Harcamanın yüksek olduğu ülkelerin sınav başarısının yüksek, düşük olduğu ülkelerin başarısının düşük olduğu bulgusuna ulaşmıştır. Ceğer (2018) yapmış olduğu araştırma kapsamında eğitime daha fazla bütçe ayıran ülkelerin PISA puanlarının genellikle daha yüksek olduğu bulgusuna ulaşmıştır. Aydın, Selvitopu ve Metin (2017) öğrenci başına daha fazla yatırım yapan ülkelerin PISA 2012 sınavındaki başarı puanlarının daha az yatırım yapan ülkelere genel olarak daha yüksek olduğunu belirlemiştir. Aydın, Selvitopu, ve Metin (2018) PISA 2015 sonuçları ile eğitime yapılan yatırımları karşılaştırarak yaptıkları araştırma bağlamında ise eğitime yapılan yatırımlar ile sınav başarısı arasında

pozitif yönde bir ilişki olduğu bulgusuna ulaşmıştır. Levent ve Gökkaya (2014) yapmış oldukları araştırma kapsamında, eğitime ayrılan bütçe, nitelikli yükseköğretim, öğretmen eğitime ve bilişim teknolojilerinin eğitime verilen önem gibi eğitim politika ve uygulamalarının, Güney Kore'nin ekonomik olarak başarılı olmasına yol açtığını ifade etmektedir. Araştırma bulgularının bu bağlamda ilgili alanyazını desteklediği görülmektedir. PISA ve TIMMS sınavlarının sonuçlarına dayalı olarak ülkelerin başarı durumuna yönelik yargıya varılması konusunda akademisyen ve uzmanların arasında görüş ayrılıkları olduğu görülmekte, akademisyenlerin bu durumun uygun olduğunu, uzmanların ise uygun olmadığını ifade ettiği belirlenmiştir. Eğitim Reform Girişimi (2010) de uzmanların fikirlerini destekler nitelikte PISA sınavlarının teşhis amaçlı olduğunu vurgulamakta, ülkeler arası karşılaştırmalar yapılmamasını önermektedir. Aydın (2016) PISA ve TIMMS gibi uluslararası değerlendirmeyi amaçlayan sınav sonuçlarının bazı ülkelerde uzun süre gündem oluşturduğunu, bazı ülkelerde ise kısa sürede gündemden düştüğünü ifade etmektedir. Akademisyen ve uzmanların PISA ve TIMMS sonuçlarının diğer ülkelerin eğitim sistemleri üzerinde Türkiye'ye oranla daha fazla baskı oluşturduğunu düşündükleri belirlenmiştir. Bununla birlikte özellikle akademisyenlerin PISA ve TIMMS sonuçlarından faydalanılmadığına, sınav sonuçları ile eğitim politikaları arasında neden-sonuç ilişkileri kurulmadığına inandıkları belirlenmiştir. Uzmanlar ise sınav sonuçlarından faydalanma amaçlı çabalar olduğunu ve eğitim politikaları ile sınav sonuçları arasında neden-sonuç ilişkileri kurulmaya çalışıldığını ifade etmektedir. Aydın (2016) eğitim politikaları belirlenirken, sınıf içi, ulusal ve uluslararası değerlendirme sonuçlarının birlikte ele alınması gerektiğini, ulusal ve uluslararası geniş ölçekli sınavlar karşılaştırılarak daha gerçekçi ve etkili eğitim politikaları geliştirilebileceğini ifade etmektedir. TEDMEM (2017) PISA'nın ülke eğitim politikaları üzerine etkisini, eğitim politikaları ile neden-sonuç ilişkilerini artırmayı amaçladığını ve bu bağlamda bazı düzenlemeler yapmayı planladığını ifade etmektedir. Dolayısıyla uluslararası sınavların eğitim politikaları üzerindeki etkisinin artacağı söylenebilir.

Akademisyen ve uzmanlar PISA ve TIMMS sınavlarının sonuçlarını etkileyen faktörlerin araştırılmasını, eğitim politika ve öğretim programlarının bu bağlamda geliştirilmesini ve eğitime yapılan yatırımların artırılmasını önermektedir. Bununla birlikte, başarılı ülkelerin eğitim politikalarının incelenmesi, okullar arasındaki nitelik farkının azaltılması, sınavların eğitim sistemi üzerindeki etkisinin azaltılması, okulöncesi eğitime katılım oranlarının

artırılması, eğitsel materyallerin niteliğinin artırılması, öğrencilere bilgiyi kullanmanın öğretilmesi ve öğretmenlere gerekli hizmet içi eğitim olanaklarının sağlanması gündeme getirilen diğer önerilerdir. Bir akademisyen ise belirlenen sorunlar doğrultusunda gerekli eğitim politikalarının hayata geçirilmesini önermekte, ölçme değerlendirme ve program geliştirme uzmanlarının politika belirleme süreçlerinde daha aktif rol alması gerektiğini ifade etmektedir. Eğitim Reformu Girişimi (2017) PISA 2015 sonuçlarına dayalı olarak başarının artırılması için, eğitime ayrılan kaynakların artırılması ve doğru yönetilmesi gerektiğini gündeme getirmektedir. Özcan ve Arık (2018) tarafından ortaöğretim öğretmenlerinin PISA'ya ilişkin görüşlerinin belirlendiği araştırma kapsamında, öğretmenlerin Türkiye'nin PISA'daki başarısının artırılmasını sağlamak için yapılması gereken uygulamalara ilişkin görüşleri incelendiğinde, öğretmenlerin %25'inin öğretim programı ve sınav sisteminin değiştirilmesini, %10'unun başarılı ülkelerin eğitim sistemlerinin incelenmesini, %5'inin eğitimde fırsat eşitliği sağlanmasını önerdikleri görülmektedir. Aydın ve diğerleri (2018) Türkiye'de düşük sosyo-ekonomik düzeyli bölgelerde yer alan okulların materyallerinin yetersiz olduğu bulgusuna ulaşmıştır. Aksu, Güzeller ve Eser (2017) öğrencilerin PISA 2012 matematik okuryazarlığı puanları arasındaki farklılığın okullar arasındaki farklılıklardan büyük oranda etkilendiği bulgusuna ulaşmışlardır. Okul öncesi eğitime katılım oranı bakımından Türkiye, sınavlarda başarılı olan ülkelerin oldukça gerisinde yer almaktadır (Aydın ve diğerleri, 2018). Araştırma kapsamında gündeme getirilen önerilerin, alanyazında belirtilen sorunlarla örtüştüğü görülmektedir ve bu bağlamda alanyazını destekler niteliktedir.

Aydın ve diğerleri (2018) politikacıların PISA ve TIMMS gibi uluslararası sınavlara yönelik farkındalıklarını geliştirmelerinin önemli olduğunu ifade etmektedir. Sever, Baldan, Tuğlu, Kabaoğlu ve Hamzaj (2018) konu alanı uzmanlarının görüşlerine başvurularak yapılan eğitsel düzenlemelerin daha etkili sonuçlar vereceğini ifade etmektedir. İlgili alanyazını destekler nitelikteki araştırma bulgularını göz önünde bulundurarak, PISA ve TIMMS sonuçlarının politika yapıcılar tarafından önemle ele alınması, sonuçlarına sebep olan değişkenlerin ayrıntılı olarak incelenmesi önerilebilir. Araştırma kapsamında PISA ve TIMMS sınavlarının sonuçlarından faydalanılma, sınav sonuçları ile eğitim politikaları arasında ilişki kurulma ve sınav sonuçlarının gelecek eğitim politikalarını etkileme durumuna ilişkin akademisyen ve uzman görüşleri arasında fikir ayrılıkları olduğu belirlenmiştir. Bu bağlamda, ilgili bulgunun özellikle politika yapıcılar nezdinde dikkate alınması, alandaki akademisyenlerin bakanlık tarafından yapılan uygulamalar konusunda bilgilendirilmesi, eğitim politikalarının

geliştirilmesi süreçlerinde daha aktif rol almasının sağlanması önerilebilir. Politika yapıcılarının PISA ve TIMSS sınavlarının sonuçlarından ve ulusal diğer göstergelerden faydalanarak, sonuçlar ile eğitim politikaları arasında neden-sonuç ilişkileri kurarak, gerekli önlemleri alması önerilebilir. PISA ve TIMSS sınavları ile mevcut ve geliştirilen eğitim politikaları ve öğretim programları arasındaki ilişkileri ortaya koymak amacıyla daha derinlemesine bilgilere ulaşılabilecek araştırmalar yürütülebilir. PISA ve TIMSS'in geçmiş döngülerinden yola çıkarak ortaya çıkan eğitsel sorunlara çözüm üretmeyi amaçlayan eylem araştırmaları yürütülebilir.

Kaynakça

- Ababneh, E., Al-Tweissi, A. & Abulibdeh, K. (2016) TIMSS and PISA impact – the case of Jordan, *Research Papers in Education*, 31:5, 542-555, DOI: 10.1080/02671522.2016.1225350
- Aksu, G., Güzeller, C. O., & Eser, M. T. (2017). Öğrencilerin matematik okuryazarlığı performanslarının aşamalı doğrusal model (HLM) ile incelenmesi: PISA 2012 Türkiye örneği. *Eğitim ve Bilim*, 42(191).
- Anagün, Ş. S. (2011). PISA 2006 sonuçlarına göre öğretme-öğrenme süreci değişkenlerinin öğrencilerin fen okuryazarlıklarına etkisi. *Eğitim ve Bilim*, 36(162). 84-102.
- Aydın, M. (2016). Uluslararası öğrenci değerlendirmeleri bize ne söyler? Yılmaz, E., Çalışkan, M. & Sulak, S. A. (Ed.), *Eğitim Bilimlerinden Yansımalar*, (213-226). Konya: Çizgi Kitabevi
- Aydın, A., Selvitopu, A., & Metin, K. (2017). PISA 2012 sonuçları ve eğitim yatırımları. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 42(42), 45-58.
- Aydın, A., Selvitopu, A., & Metin, K. (2018). Eğitime yapılan yatırımlar ve PISA 2015 sonuçları karşılaştırmalı bir inceleme. *İlköğretim Online*, 17(3).
- Baird, J. A., Johnson, S., Hopfenbeck, T. N., Isaacs, T., Sprague, T., Stobart, G., & Yu, G. (2016). On the supranational spell of PISA in policy. *Educational Research*, 58(2), 121-138.
- Berberoğlu, G., & Kalender, İ. (2005). Öğrenci başarısının yıllara, okul türlerine, bölgelere göre incelenmesi: ÖSS ve PISA analizi. *Journal of Educational Sciences & Practices*, 4(7). 21-35
- Ceğer, B. (2018). *OECD ülkeleri İle Türkiye'nin eğitim harcamalarının karşılaştırılması* (Yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü).
- Dikmen, M., Şimşek, M., & Tuncer, M. (2018). PISA 2015'e katılan öğrencilerin PISA'ya ilişkin görüşleri. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*. 11(58). 559-569

- Eğitim Reformu Girişimi (2010). *PISA 2009 sonuçlarına ilişkin değerlendirme*.
Erişim:www.erg.sabanciuniv.edu.
- Eğitim Reformu Girişimi (2017). *PISA 2015: Genel bulgular ve eğilimler*.
- Gürsakal, S. (2012). PISA 2009 öğrenci başarı düzeylerini etkileyen faktörlerin değerlendirilmesi. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 17(1), 441-452.
- İlgün Dibek, M., Yalçın, S., & Yavuz, H. Ç. (2016). Matematik okuryazarlığı ile bilgi ve iletişim teknolojileri kullanım becerileri arasındaki ilişki: PISA 2012. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17(3). 39-58.
- Karahan, M. (2017). *PISA sınav sonuçlarının ülkelerin gelişmişlik derecesi ve kalkınmışlık ölçütleri açısından değerlendirilmesi* (Yüksek lisans tezi, Aksaray Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü).
- Levent, F. & Gökkaya, Z. (2014). "Education policies underlying South Korea's economic success", *Journal Plus Education*, 10(1), 275-291.
- Önder, R. & Gelbal, S. (2016) PISA 2012 sonuçlarına göre matematik öz-yeterlik ve kaygı puanlarının bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 5(3), 271-278.
- Özcan, H., & Arık, S. (2018). The opinions of secondary school teachers about PISA researches: A case study. *Necatibey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi*, 12(2).
- Sever, D., Baldan, B., Tuğlu, B., Kabaoğlu, K., & Hamzaj, Y. A. (2018). Küreselleşme sürecinde eğitim alanında atılan adımlar: Türkiye ve eğitimde başarılı ülke örnekleri. *İlköğretim Online*, 17(3).
- Simola, H. (2005). The Finnish miracle of PISA: Historical and sociological remarks on teaching and teacher education. *Comparative Education*, 41(4), 455-470.
- Tan, C. (2019). PISA and education reform in Shanghai. *Critical Studies in Education*, 60(3), 391-406.
- TEDMEM (2017). *PISA'nın dönüşümü*.
- Tienken, C. H. (2016). PISA Is coming!. *Kappa Delta Pi Record*, 52(3), 112-115.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2008). Nitel araştırma yöntemleri.(7. Baskı). *Ankara: Seçkin Yayıncılık*.

Extended Abstract

Purpose

The purpose of the study is to determine the academicians' and experts' opinions on PISA and TIMMS exams and their effect on educational policies and curriculums. In accordance with this purpose, it is aimed;

- 1) To reveal the opinions of academicians and experts about the content of PISA and TIMMS exams, the questions in the exams, the translation processes of the questions and the application processes of the exams;
- 2) To reach the opinions of academicians and experts regarding the success or failure of the participating countries, the state of the results' pressure on the educational systems, the correctness of judging the educational systems by considering the results, and the effect of the exam results on the educational policies and the curriculums;
- 3) To determine the measures to be taken in accordance with the results obtained in the exams and the suggestions of academicians and experts regarding the development of the Turkish educational system.

Method

The data of the research is gathered through phenomenological design. The study group includes five academicians with prior experience on PISA and TIMMS exams, and five experts who took part in application of relevant exams. The research data were obtained by using semi-structured interview form developed by the researchers. In order to ensure the content validity of the interview form, six academicians, three in the field of curriculum and instruction, and three in the field of measurement and evaluation in education, were asked for expert opinion. Necessary arrangements were made on the questions aligned with the opinions of the experts. Data were collected between July and September of 2017. The interviews were conducted at the place, time and environment requested by the interviewees. Research data were obtained through individual interviews and the interviews ranged from 20 to 40 minutes. In order to increase the transferability of the data, the interviews were recorded with a voice recorder, and the voice recordings were transferred to a computer and converted into written documents. The data were subjected to content analysis. The researchers analysed the data

individually and obtained common codes; these codes are grouped under certain themes. After these processes, individual analysis results were compared and consensus was reached on codes and themes. Also, the direct opinions of academicians and experts were included in the research under the relevant themes.

Results and Recommendations

The purpose of the research was to determine the opinions of academicians and experts on both PISA and TIMMS exams, on the effect of exams on educational policies, and suggestions on increasing the success achieved in exams. Regarding the content and scope of PISA and TIMMS exams, academicians and experts were fully or partially agreed that the exams were suitable for the curriculum. When the opinions of academicians and experts were examined about the writing, translation and adaptation processes of PISA and TIMMS exams, academicians stated that there were problems especially in the translation and adaptation processes and the experts stated that the process was proceeding properly. They expressed that the socio-economic level of the countries, the budget allocated for education and the integration of education-technology affect the success of the countries in the examinations. Academicians and experts declared that PISA and TIMSS scores creates more pressure on other countries. Academicians especially stated that the results of PISA and TIMMS are not used, and cause-effect relations are not established between exam results and educational policies. Experts expressed that there are efforts to benefit from the results of the exams and that a cause-effect relationship is tried to be established between educational policies and exam results.

Academicians and experts recommended researching the factors that affect the results of PISA and TIMMS exams, developing educational policies and curriculums in this context, and increasing investment in education. Also, examining the educational policies of successful countries, reducing the achievement gap between schools, reducing the impact of examinations on the educational system, increasing the participation rates in preschool education, increasing the quality of educational materials, teaching students how to use information and providing in-service training. An academician proposes the implementation of the necessary educational policies in line with the identified problems and states that measurement-evaluation, and curriculum-instruction experts should take a more active role in the policy-making processes.

Considering the findings of research, it may be suggested that policy makers may consider PISA and TIMMS results in detail and examine the variables that cause the results in detail, establishing a relationship between exam results and educational policies and the effect of exam results on future educational policies. In this context, it can be suggested that the relevant findings should be taken into consideration especially by policy makers, the academicians in the field may take a more active role in the development of educational policies. Policy makers may be advised to take the necessary measures by making use of the results of the PISA and TIMMS examinations and other national indicators, establishing a cause-and-effect relationship between the results and educational policies. PISA and TIMMS exams may be used to explore the relationship between existing and developed educational policies and curriculums. Based on the previous cycles of PISA and TIMMS, action research may be conducted to address the educational problems that arise.